

VASÁRNAP SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM — NO. 10. SZÁM

CLEVELAND, O., 1924. MÁRCIUS 7

A GYERMEK ÉS A SZEGÉNY EMBER SZIVE

Nemesak a napfényes Itália esodaszép Velencéjének vannak galambjai. Nemesak a St. Márk-tér híres arról, hogy ezrével lepik el a galambok, amelyek rászállnak a sétáló publikumra és az emberek kezéből eszik az izletes morzsákat és magokat. Amerikának csaknem mindegyik nagyvárosában ismeretes a galambok helye. — Clevelandban a híres Public Squaren legalább annyi hájos galamb röpköd, mint a lagunák városában. A hatalmas felhőkarcolók árnyékában cseppet sem érzik magukat rosszul a kedves madarak és kora reggeltől késő estig röpködnek, napról-napra újabb és újabb ismeretségeket kötnek a járókelők között, elsősorban persze, a gyermekek seregében. Az öreg "peanut stand"-est csaknem a nevéen ismeri már minden galamb. Az öreg házaló ugyanesak nem sajnálja portékáját isten ártatlan madaraitól és bőven jut nekik a peanut-ból is és a friss pattogatott kukoricából. Az utca gyermekei irigylik a szegény házalót, aki ilyen bőkezűen bánhat a galambokkal és nem azt sajnálják, hogy nekik ritkán jut az ilyen esemegéből, hanem azt, hogy nem ők etethetik a felettük kergetődző, a napsugárban fürdő galambokat.

VASARNAP
MAGAZINE SECTION

A "SZABADSÁG" szépirodalmi melléklete.

Editor: COL. ANDREW CSERNA, szerkesztő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 700-710 Huron Road
Edited and published:

1924. MÁRCIUS 7.

A BŐBESZÉDÜ

ember az emberi társadalom egyik legkellemetlenebb rákfeneje. Csak beszél, csak jár a szája, csak táncol a mások idegein s fogalma sincs arról, hogy mások esetleg el vannak foglalva, a saját dolgaikkal kell törődniök, a saját bajuktól kell megszabadulniok. A bőbeszédű embernek úgy jár a szája, mintha a beszédet egyenesen a maga számára sajátította volna ki, mintha Isten csak őt szemelte volna ki arra, hogy kotkodácsoljon. A kakas a hangja érvényesítésében sokkal szerényebb a bőbeszédű embernél.

A bőbeszédű embernek a legritkább esetben szokott gondolata lenni. És ha esetleg van, akkor a gondolat annyira elvész a szavak áradatában, hogy egyszerűen nem lehet kihalászni belőle. A bőbeszédű ember amellettt végtelenül önző is, mert hiszen nem veszi figyelembe a más idegeit, a más nyugalmát, a más drága idejét, a más munkakörének fontosságát. Csak beszél, csak jár a szája, csak potyognak ki a szavak a szájából, csak halmozza egymásra a fölösleges közölnivalót, a mely végeredményében nem is közölni való. Csak abban az esetben lenne az, ha valóban volna tartalma.

De nehéz az ilyen embert lerázni a nyakról. Mert nem veszi figyelembe a más idejét, mert neki magának úgy látszik, több az ideje, mint száz más embernek együttvéve, tehát meg sem érzi, hogy a bőbeszédűséggel elvonja társát a munkától, a maga kötelességétől, a maga feladatától. A bőbeszédű ember csak saját magát hallja, a saját szavaiban gyönyörködik, akár milyen egyhangú is a muzsikája, a saját szavaitól kábul el.

A bőbeszédű emberrel egyáltalában nem lehet beszélgetést folytatni. Nem lehet pedig azért, mert hiszen nem engedi a más embert szóhoz jutni. Egyszerűen nem engedi. Ő nem arra kíváncsi, hogy más ember mit mond, arra sem kíváncsi, hogy annak van-e értelme, amit ő mond. Csak azt a lázas szenvedélyét elégíthesse ki, hogy a saját hangját hallja, hogy a saját szavaiban gyönyörködhessek.

És azután elcsodálkozik, hogy nem szeretik. Meglepődik azon, hogy nem szívelik a társaságát. Felháborodik az olyan emberen, aki

próbálja leinteni s az ilyen embert egyszerűen tapintatlannak és faragatlannak nevezi s nem számol azaz, hogy voltaképpen ő követ el tapintatlanságot és faragatlanságot, amikor csak úgy önti a szót magából.

A bőbeszédű emberrel szemben valóban védtelenek vagyunk. Védtelenek, akárcsak a vizáradattal szemben, akárcsak a váratlanul érő támadással szemben. A bőbeszédű ember nem törődik azzal, hogy szomszédjának fejfájást okoz, hogy esetleg ideggöresbe kergeti. Mindezt nem bánja. Neki csak az a lényeges, hogy járhat a szája, hogy kotkodácsolhat. — Mennél több szót mondhat, mennél kevesebb gondolattal, annál boldogabb és megelégedettebb.

A HAZUGOK

hazudjanak és a csalók csaljanak. A hazugot előbb-utóbb leleplezi saját környezete, a csalóval pedig végeznek a hatóságok.

Az igazi veszedelem, az igazi mételey

esiráját nem ők hordják magukban. A veszedelem, a mételey az ál-őszinték és az ál-beesületek felől fenyeget. Azok felől, akik fennen hirdetik, hogy soha nem mondanak mást, csak tiszta szín-igazságot s közben tudatosan, megfontolt szándékkal mondják azt, ami ellenkezik meggyőződésükkel, ami nem felel meg érzésüknek, törekvésüknek, semmiféle valóságnak. Az élet igazi kutmérgezői azok, akik csalnak és közben szemforgatva a beesületről beszélnek.

A lelkiismeretben utazók mérgezik meg az élet levegőjét, akik folytonosan arról beszélnek, hogy mennyire a lelkiismeret félreérthetetlen szava irányítja cselekedeteiket s mialatt beszélnek, elfeledkeznek legelőbb kötelességeikről s beszélik elhangzása után a legnagyobb lelkiismeretlenségre hajlandók minden lelkiismeret-furdalás nélkül.

A komolyságot hajszolók homályosítják el az élet napját, akik folytonosan az emberek komolytalanságáról panaszkodnak s ezalatt komolytalan fecsegésükkel megsértik az élet igazi komolyságát és behandabandáznak komoly emberek komoly esendjébe.

A hittel kereskedők és a hitet hirdetősekbe tördelők szennyezik be legtisztább és legnemesebb ideáljainkat, akik "hirdetnek", de nem hisznek másban, csak a saját hiúságuk legyezgetésében és kielégítésében.

A "hivatalból" építők rántják le a porba minden vérünkkel megszentelt törekvésünket és munkánkat, akik építenek ugyan, de olyan szellemi és anyagi épületeket, amelyeknek falai összeomlanak a nyálkás anyag hazudozásában, amelyből emelték őket. Ugyanezek a "hivatalból" építők azok, akik ujját minden régít megsejyénítő ujját építeni akaró hamis fény lángolásukban lerombolják azt, ami szilárd volt, biztos, értékes formába öntött.

A saját nagyságuk előtt titkon leborulók és kifelé a szerénység mézes-mázával tetszelegők teremtenek posványos fertőket az élet napos tiszta útján. Vállva regető leereszkedéssel mondanak egy-egy elismerő szót az igazi nagyságról s azonkívül senkiről, ha csak nagyságuk elismeretése érdekében ninesen erre szükségük.

Az igazságoskodó hazugok, a lelkiismeretben utazók, a komolyságot hajhászók, a hittel kereskedők, a "hivatalból" építők és a saját nagyságuk előtt fömjenezők teszik annyira elviselhetetlenné az életet, amilyen.

Közös bűnük, amely a legundorítóbb: a kétszínűség.

Az igaz ember nem oly védtelen a rablógyilkosok, a csalók, a rablók, a hazugok társaságában, mint az övékében.

Fegyverük mérgezett tör, amelyet alatomosan, hátulról döfnek embertársaik legelevenébe.

De a legnagyobb siker éppen ezért az övék. Aki "egyenesen" hazudik, lop és csal, azt ártalmatlanná tehetik, de az ő kétszínűségük olyan páncél, amelyről az igazság, az őszinteség, a lelkiismeret, a hit, az építés, az igazi nagyság minden tiszta fegyvere lesiklik.

Ők az ember és a társadalom legnagyobb ellenségei.

Keresztény gondolatok

IRJA: FATHER CSAKTORNyai László.

Bizony por és hamu vagyunk!
Élünk családunk, tervezetünk, mulatunk és küszködünk, de bármennyire is viruljon bennünk az élet, mint a tavasz örvénye, ott a bolygó valamsennyiünknek homlokán. Ott van a hamvasztó-ember hamuja, akár elzárva meghajtottuk fejünket a nagyvárú ember szertartás alkalmával, akár dacosan és kevélyen megvettük vagy kigunyoltuk.

Bizony por és hamu vagyunk!
Tobzódó farsangi mulatságokon, táncmulatságokon és hivatalos kivirradtj tomboló jókedvben talán mindenképp megföldesültünk, de mint kijózanító nagy pofonra úgy oszódik fel egész lényünk a szószótra:

"Ember! Emlékezzél meg arról, hogy porból vagy és porrá leszel."

Bizony por és hamu vagyunk!
Nagyszerű porokát rendelt hát az Isten a beteg emberiségnek. Orvosság az "ej haj soha halunk meg" fajtájú emberek számára. Orvosság a felpuffasztódó, gögös nemzedéknek, amely olyan sokat ad magára. Pedig:

Bizony por és hamu vagyunk!
Orvosság a földhöz ragadt csak gondolatú és élvezetkibben vészáló szellemeknek. Pedig azmiük előtt emlík halomra, romdoha minden. Egyiptomi kolosszusok, ózisszidőkre megöröcsített hatalmas alkotmányok. Ezek is mind, mind por és hamuá válnak.

Bizony por és hamu vagyunk!
Orvosság azoknak főleg, akik csak a testnek, húsak és vérenek élnek, de nem a léleknek.

Orvosság a bujálkodóknak, a testiség posványába sülyedtőknek. Pedig a test jótékony mellege igazán fagyasztozó válik, a vér romlón kibíratatlan ruhádó bír okmánya, amely ha megcsúszik az óz-esszesszottság egy kettőre hamu és por elidőzje.

Bizony por és hamu vagyunk!
Orvosság a hihetetleneknek, akik a világot Isten nélkül képze-lik. Nyomorult szomai porok pedig minden ember személtettára.

Bizony por és hamu vagyunk!
Orvosság a hívőknek!

De a hívőknek, a keresztény eszmék tulajdonosainak nemcsak orvosság, de jelge is.

Jelge!
Jelge, hogy a lélek az ur föltűnik. Hogy mindenben a lélek élte a vezető.

És azonnak kijózanító, de vagy meggyőzést adó jelge!
A lélek nem válik hamuá, de ha el nem vész, a hamuból ismét emberi vér támad.

Isten igérete!
A hamvasztó-ember hamujában megfördött ember, tehát a meg-szállás, a bűntudat és hitj megalkodó fördőjében fölfrisult ember megföldés, fölében nélkül halandó földi életben. Meglátja az erőt, hogy az életben léli eszméit meggyőzően emberi vonatkozásokban is; szimbólum, társadalmi elhelyezkedésben, élvezet-ekben és szenvedésekben, húsak és földben, világban és hitte-leségben, életben és halásban, szenvedésben, szeretésben, családi életben, halálánál és utóéletében, életben és halálban.

A lélek megföldés a testet. És a test pedig lélek nélkül hamuá, Isten igérete azmiat megföldésűve föltámad meg a porból és ha-muból is.

Ember, emlékezzél meg, hogy porból vagy és porrá leszel.

Bizony por és hamu vagyunk!

Goethe gondolatai

Némelyik könyv elárulja, hogy nem mások oku-lására iródtok, hanem, hogy az emberek tudomásul vegyék, hogy a szerzőnek voltak némi ismeretei.

Aki nem ismer idegen nyelveket, mitsem tud a nagyról.

Az étes emberhez nem illik, hogy akár gon-dolkozás, akár üttökődése módjában a divatnak hódoljon.

Ha megöregszünk, tudatosan meg kell állnunk egy bizonyos fokon.

Ami divatnak nevezünk, pillanatnyi hagyomány. Bizonyos folsig minden hagyomány szükségessé te-sz, hogy vele szemben állást fogaljunk.

Igazi szabadelvűség az elismerés.

S AINT
Jud
ján
ból

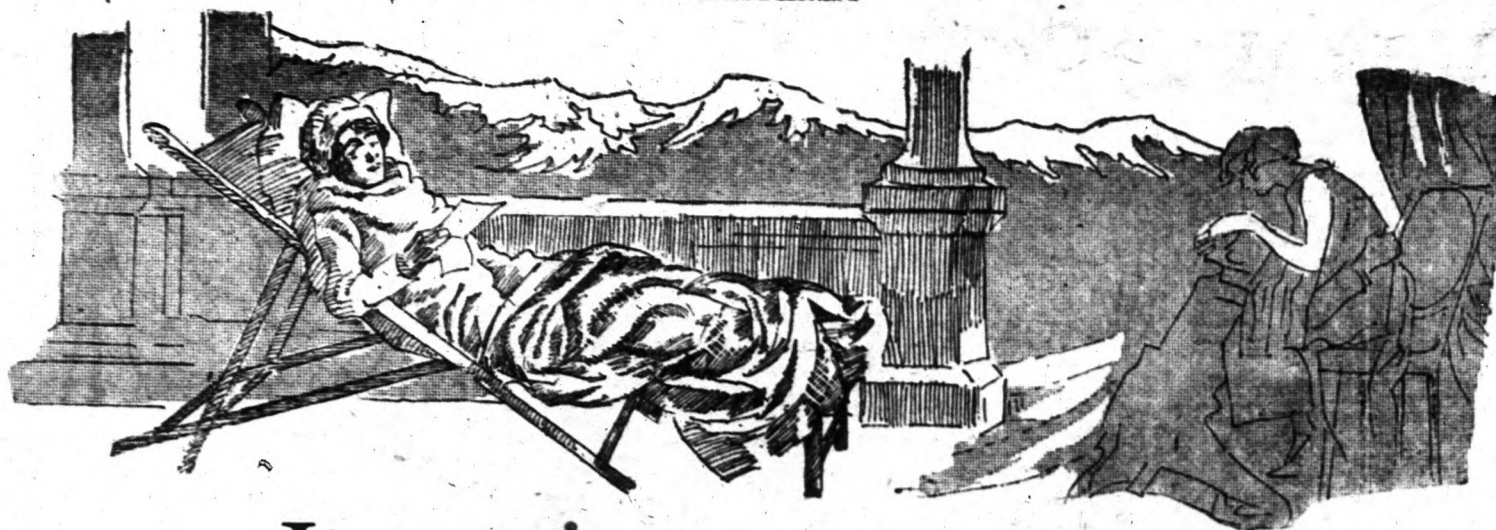
vel ceruzával a... az elmúlt hetek... akadt a gondol... a magamfajta... közását; az olvas... falakként merede... szépségükben győ... zárják előlem, am... digi életemben. S... könnyű takarók... is nyitva kell tar... hőmérő gyakran... Reggeltől — nap... és a délnék tart... önmagammal fogl... te állandóan a ny... gatom magam a... gok meggyógyuln... laloh a bátorasá... esüggött, neurast... lölem és éveket...

A levele nagy... gos, nagyon okos... vártam, de azért... magammal. Ne is... nemben, nekem n... látszik most elő... gattam a haját... hogy talán a leg... Magának van igaz... ved; nekem "élet... élet, amit én ott... magáért. Nekem... jam magát kellett... kiesiség fölött, k... és jütszassam az... a kibékülés, kelle... kem jót tesz a "p... telő szélesend", n... küli vihar kell, h... mire az élet köny... paszeretetem köny... tus, aki a lelke... ám legyen.

Hamarabb győ... na, legalább is azt... ves szerelméről, n... okozni, csak drá... magammal látni. S... könyvekben, am... RÖS LILÍOM levele... redaszalát, am... rult a könyvbe, ne... nyire megörültem... tud megvizsgált... érzem minden so... ranot, bizony gyá... mel; eszembe ide... gultban olvastuk... zeleben elfeledhet... ját már, tovább n... hetnék e papírom... lem."

Következetlen... érte tulságosan, e... szony küldi mag... esásson meg érte... rengeteg idejével... rám gondol, meg... Irja meg a tervet... szomorúak is) és... nik, küldje el nek... gére, ne éjszaká... doljon őseire, aki... seiktől elszakítva... Nagyon meg... a tüdejét, mert... magát.

Istenem, men... keveset ad ez a... Raul D'Arbr... Antoinettet, szer...

JUDITH ANTOINETTE

SAINTE MONT BLANC gróf felesége, Judith Antoinette, levelet írt barátjának, Raul D'Arbisseau-nak Davosból — Párisba.

— Kedves, — kezdte kusza betűivel ceruzával a cimeres angol levélpapíron, — az elmúlt hetekben veszedelmesen sok időm akadt a gondolkodásra. Halálosan meguntam a magamfajta, szegény betegek egyetlen szórakozását; az olvasást, — elfárasztottak a börtönfalakként meredező havas hegyek és nem bírok szépségükben gyönyörködni, hiszen mindazt elzárják előlem, ami értékes és érdemes volt eddigi életemben. Sokat szenvedek a hidegtől a könnyű takarók alatt és a szobámban még éjjel is nyitva kell tartanom az ablakokat, pedig a hőmérő gyakran jelez tíz fokot, fagypontra. Reggeltől — napnyugtáig a teraszon fekszem és a délnél tartó felhőket figyelem. Egész nap önmagammal foglalkozom, az űbe lázmérőt szinte állandóan a nyelvem alatt tartom és sanyargatom magam a gondolattal, hogy soha nem fogok meggyógyulni. Elvesztettem, elhagytam valahol a bátorságom, meghalt bennem a hit, elcsüggedt, neurastheniás, beteg asszony lett belőlem és éveket öregedtem, amióta itt vagyok.

A levele nagyon kedves, nagyon barátságos, nagyon okos és nagyon hűvös írás, mást vártam, de azért mégis három napig tartogattam magamnál. Ne is írjon nekem soha más hangnemben, nekem már csak ez való. Oly távolinak látszik most előttem az az idő, mikor megsimogattam a haját és beletekintettem a szemébe, hogy talán a legjobb lenne egészen elfelejteni. Magának van igazsága mindenben, csak egyben téved; nekem életszükséglet volt az a hajszás élet, amit én otthon csináltam magamnak — magáért. Nekem kellett, hogy szívszorogva várjam magát, kellett, hogy vitázhassak minden kiesésig fölött, kellett, hogy megsértődhessem és játszhassam az engesztelhetlent és kellett a kibékülés, kellett, kellett! Nem igaz, hogy nekem jót tesz a "parthozkötöttség és a kiengesztelő szélesend", nekem az állandó enyhülés nélküli vihar kell, hogy elfelejthessek mindent, a mire az élet kényszerítő törvénye és önző pompaszeretetem kényszerít. De ha maga az a Krisztus, aki a lelkemben dúló vihart lecsendesíti, ám legyen.

Hamarabb gyógyulnék, ha több levelet írna, legalább is azt hiszem. Ne írjon nekem kedves szerelemről, nem kívánok magának gondot okozni, csak drága, rajongó lelkét szeretném magamnál látni. Sokat lapozgattam azokban a könyvekben, amelyet együtt olvastunk, a VÖRÖS LILLIOM levelei között találtam egy hervadt rezedaszálát, ami a maga legelső esokrától került a könyvbe, nehezen tudja elképzelni, mennyire megörültem neki. Még az a böles író sem tud megvigasztalni, most csak a szomorúságot érzem minden sorából. Ujra végig olvastam Cyránót, bizony gyakran könnyektől fátyolos szemmel; eszembe idéződött, hogy milyen más hangulatban olvastuk magányos cannesi villája közelében elfeledhetetlen sorait: "Szerelmem lángját már tovább nem bírom, ha csókokat küldhetnék e papíron, az ajkaddal olvasnád levelem."

Következetlen vagyok, érzem, mégse ítéljen érte tulságosan, csak egy gyenge, gyarló asszony küldi magához vergődő, beteg lelkét, Bosszón meg érte és írjon; írja meg mit csinál rengeteg idejével, mert ugye, azonkívül, hogy rám gondol, mégis csak csinál néha valamit. Írja meg a terveit, a gondolatait (nem baj, ha szomorúak is) és ha valami munkája megjelene, küldje el nekem ide. Vigyázzon az egészségére, ne éjszakázzon, legyen türelmes és gondoljon őseire, akik évekig voltak néha kedveiktől elszakítva.

Nagyon megnyugtatóna, ha megvizsgálatná a tüdejét, mert rettegek, hogy megfertőztem magát.

Istenem, mennyi mindent kíván és milyen keveset ad ez a csunya, rossz

JUDITH.

Raul D'Arbisseau két éve ismerte Judith Antoinettet, szerelmük viharos volt és nyugta-

A "Vasárnap" számára,
írta: ifj. Krudy Gyula

lan, mert az asszony kívánta, kereste az izgalmakat és a huszonnégyesztendős Raul engedelmes eszköz volt az öt évvel idősebb Judith kezében. Alnév alatt verseket, cikkeket írt harmadrendű, tiszavirág életű párisi revükbe és igyekezett a szüleitől örökölt ötvenezer franknyi évjáradékot elkölteni. Kellemes háza volt a Lübeck-uteában, de szívesebben tanyázott a hegyen, a diáknegyedben, a súlyos eszmékért harcoló, szegény erzenyű, kopott gunyáju ifjú és öreg titánok között.

Mikor Páris legtekintélyesebb tanára sürgösen Davosba küldte Judithot, Raul hatalmába kerítette a betegségtől való félelem. Irtózott Judithtól és szerette, gyűlölte és sajnálta, szabadulni akart az emléktől is és titokban a gyors gyógyulásban vagy az orvos tévedésében reménykedett. Nem bírta, nem akarta elhinni, hogy évekre, esetleg örökre elvesztette Judithot. Hosszas önkínzás után küldte el választát Davosba.

— Grófné, ön a szívem, — írta tizedik vagy huszadik levelében, — minden gondolatom és minden reményem. Nem várok, nem kérek az élettől semmi mást csak magát és vádlom magam, hogy akaratlanul is okozója voltam betegségének. Talán többet esavárogtunk az ősi ködben uszó Szajna-parton, talán tulságba vittük a téli sétákat a hóval takarodó Boisban, talán korábban kezdtük a tavaszi kirándulásokat Saint Denisbe és Armonvillebe, mint szabadított volna. Nem tudtam eléggé vigyázni magára és engedelmes táma voltam akkor is, amikor engedetlen lázadónak kellett volna lennem.

Napról-napra végig járom azokat az utcákat, melyek a maga emléktől illatosak, lábnyomat keresem a liget haván és be-betérek a Saints-Péres-utcaától a Rennes-utcaig húzódó apró könyv- és régiségkereskedőkhöz, akiknél együtt kutattunk valamikor a régi pergamentek, ócska fóliások és ügyesen utánozott Prudhonok, Hubertek és Fragonardok között.

A Pont Royal és Pont Neuf környéke mitsem változott és a Szajna fölött ma is az a téli köd terül, mint régen, de beljebb a városban érdekes és érdemes események történnek. Barátunk Paul hazatért Szumatrából, hozott egy hajórakomány exotikus holmit, néhány tigrisbőrt és egy szindarabot, amelynek a héten volt a bemutatója. A darabon mindenki esodálkozott, a sajtó, a közönség, de legjobban esodálkozunk mi, Paul barátai, akik eddig egy kedves, elegáns esavargónak ismertük Pault és most kivesz a tarsolyából egy misztériumot, a minél szebbet talán Dante sem tudott volna írni, ha történetesen darabot ír eposzok helyett. Ki hitte volna ezt Paulról!

A darab címe "L'Annonce faite a Marie", a középkorban játszódik, versekben van írva,

amelyekből a Mistral szele orgonál. Versekben, amelyek visszaidéznek egy örökre elhervadt kor minden varázsát, amelyek életre keltik a lelkünk legmélyére került hitet és fölébresztik a multak utáni vágyakozást. Letűnt idők, szétfoslott legendák, elmult esodák meglevencedett levegőjébe vezet a költő. Rheimben épül a dóm és a pástorleány kiüzi Franciaországból az angolokat. Öszfejú férfiak odahagyják nyugalmas otthonukat és vándorbotot ragadva neki indulnak a bizonytalannak, mert hívja őket a távoli hang, amely erősebb minden földi hatalomnál. Az emberek szívében az Isten elevenebben él, mint valaha és a monsan-viergi vár falai között Mária leányai áldoznak.

A combernoni hűbérur fiatal leánya Viola, a menyegzőre készül. A tiszta lélek odaadó rajongásával szereti jóvendőbelijét; Jakabot és megcsókolja szájalomból a bélpoklos Craoni Pétert, a rheimsi JUSTITIA építőmesterét. A esóktól meggyógyul a beteg és fölépül a föld legesodálatosabb temploma, a rheimsi székesegyház, amely ma is elevenen hirdeti Craoni Péter gazdag művészetét és Viola esodatevó esókját.

Viola menyegzői köntösben, aranszővetű dalmatikáján kék-piros virághimzéssel, fején aranykarikával közeledik völgyégyéhez. — A monsanviergi apácák ruhája van rajta, amelyet kétszer van joga minden combernoni asszonynak viselni, ha esküvőjére indul és mikor utolsó földi utjára viszik. Napfényben fürdik az egész vidék, gazdagon virítanak a buja kertvirágok, dus pompájában zöldel a fű, túl a sík peremén fehéren csillog a monsanviergi vár öt tornya.

Könnyes örömmel gyönyörködik egymásban a két szerelmes szív, Jakab ajkáról friss forrásként hűgyog a szerelmi himnusza és Viola, kábultan a felje hömpölygő szenvedély ársjától, mindent remelve és hittel bizva, megmutatja völgyégyének a szíve fölött mutatkozó bélpoklos jeleket.

Jakab átkozódva hátrál beteg jegyese elől és a szerenésetlen leány kétségbeesetten sóhajtja utána:

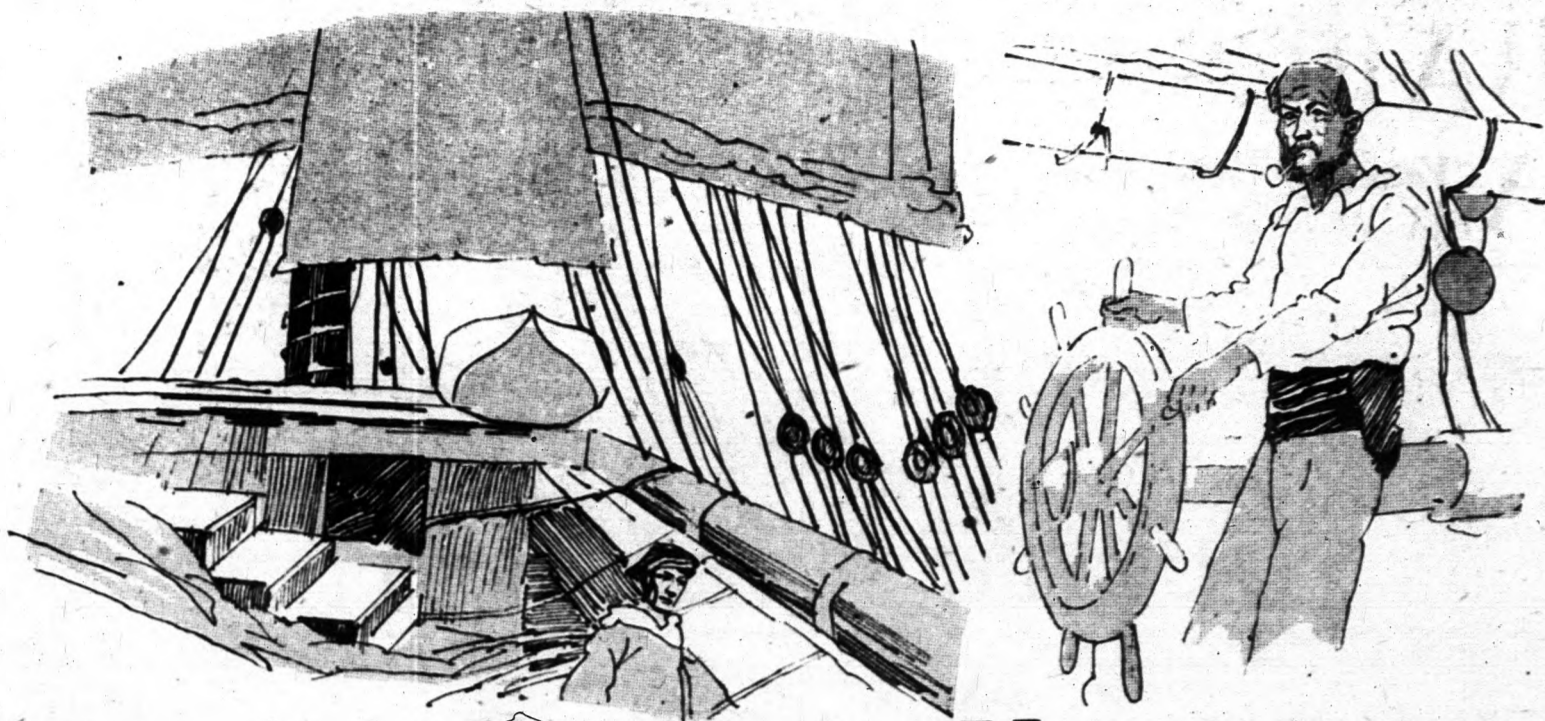
— "Kevés volt a lelkem neked s a testem most már sok..."

Mit irjak még? Élek, csak élek, hol káromkodom, hol füttyörészek. Szeliden bójtölök, mint egy szerzetes és vadabb vágyak kineznek, mint Phafnucinot. Talán lesz még egyszer tavasz, addig is fogadja hódolatom

R.
Most Blanc grófnő láza harminckilenc fokra szökött azon a napon, amikor D'Arbisseau levelet elolvasta. Éjjel idegrángásokat és sírógöresöt kapott, de három nap múlva már asztalához ült és egy nagyon ravasz, félelmesen kacér, mindent ígéro levelet fogalmazott, amilyent csak egy boszuravágyó szerelmes asszony tud.

Borítékba zárta és elküldte legrendíthetlenebb hívének, Saint Mont Blanc grójának a címére.

MIKOR SIRÁSÓK VOLTUNK

*Lukács Gyula
tengerész hátrahagyott irásaiból*

OLY szelid szemek mosolyogtak arról a vihartól feketére festett mareona arcáról!
Mintha most is látnám szegény Giovanit, amint dorgálja a fiatal matrózokat, amint iparkodik a fedélzeten rendbe hozni mindent és amint rám tekint azokkal a megnyerő kék szemekkel. Mareona arcban ilyen angyali képet csak az Océán viharai alkothatnak. Valódi tengerész típus volt. Egykor szöke szakállát bemeszelte a hatvan esztendő, márvány sima arcát bebarázdálta a khamsin, szirokó, solonnó és a bóra. Elnéztem sokszor és elgondoltam, ha festő volnék, ily alakban rajzolnám le a Szabadság géniusztát.

Ötvenhárom évig lakott tengeren az öreg Giovani ötvenhárom évig temette magát abba a nagy sirba, melynek neve a "valódi szabadság hazája" vagy köznapin nyelven a "tenger". Akik ismerték, azt mondják, bár ezereszer küzdött hatalmas veszélyekkel és nagy nélkülözések kínozták, de a jó humora soha el nem hagyta. Egész napon egy szót sem szólt, csak végezte a nehéz kötelességét, de amidőn a csillagok kinyitották az arany szemeket, az éji örömlomáson, az álomlázó fekete kávé szörpölésénél, mellém telepedve elszokta mondani azokat a esinos matróz regéket, melyeket soha el nem felejték. Nem tudom miért, de nagyon szeretem az öreget. Mintha a jó anyám szelleme kísért volna, úgy vigyázott reám.

Veszélyes utaimban sokszor gondoltam vissza a csöndes, meghiált, kedélyes órákra és szemembe könnyeket esalt a szomorú tudat, hogy most tízezer láb magas víz nyomja le a esigák országra.

Komor tavaszi nap volt, amikor utolszor viganak láttam Giovanit. A hajó állásáról kérdészködött.

— Ezer mérföldre van hátunk mögött New York és ha mostani szelünk megmarad, tizenöt nap alatt biztosan Angliában vagyunk! — feleltem.

— Ezer mérföld — suttogta elgondolkozva utánam, talán azért, hogy az ítélet napján tudja majd, merre juthat leghamarább Isten ítélő széke elé.

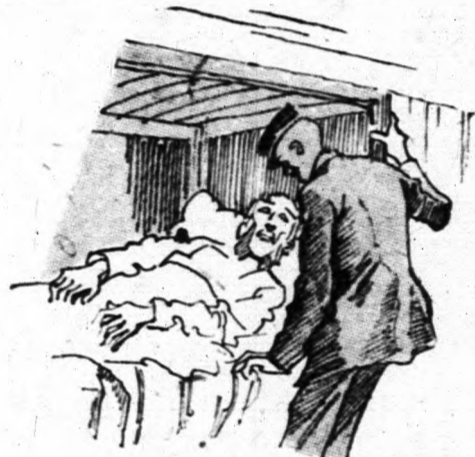
Estefelé a szél nagy morajjal kapaszkodott vitorlánkba. Vihart vártunk.

Az éjjeli állomáson szokatlan eset történt. Az öreg Giovani nem jött fel a guardiára, amire ötvenhárom évi tengerészkedése alatt nem volt példa.

Megbetegedett.
A hír végtelenül levert engem. Rossz előérzeteim voltak. Az öreg még sohasem volt beteg, ki tudja, nem ez lesz-e majd első és utolsó betegsége?

A vihar ránk esapott és egész éjen át meglehetősen elvultunk foglalva, de azért gondolatomban folyvást az öregnél időztem.

A veszélyes éj nem engedte meg, hogy Giovanit azonnal gyógykezelés alá vegyem, de alig vártam a reggelt. Hajnalban rémülve futottak fel hozzánk a matrózok, hogy az öregem a "vonitnero" előjelei mutatkoztak.

Mintha hideg futott volna keresztül rajtam. A déli tartományokból gyakran hoznak a hajók magukkal "sárgalázt" amely csak utközben tör ki.

Siettem betegemhez. A nostromo szeliden mosolygott rám, arcára nyugodtságot erőltetett, de észre lehetett venni rajta, hogy mennyit szenved.

— Mind elfutnak tőlem! — suttogta — mert a sárgaláz-nagyon ragadós, távozzék ön is és ne gondoljon a megmentésemre. A signor még oly fiatal, kár volna velem jönnie a hosszú utra.

Lelkemig hatottak az öreg szavai. Vigasztaltam és amennyire orvosi készségem megengedte, gyógyítottam is. Alig hagytam egy pillanatra magára.

Egész nap gyötörte a sárgaláz. Estefelé kérges kezeivel megszorította a kezemet és arra kért, hogy írjam meg végrendeletét.

Orvosa, barátja, ügyvédje voltam egyszerre. Amikor végrendeletét elolvastam és tanuk előtt lepecsételtem, nyugodtnak látszott, de már alig volt benne erő.

Alig birt néhány töredezett szót susogni.

Ezalatt a vihar ott künn tombolt. Ember és állat rettegett ezen a napon, Istent hívta segítségül még a pokol is. Kisérteties ünnepe volt a természetnek.

Éjfél után utoljára nyitotta ki viaszszárga ajkait.

— Ötven éve kérem Istenemet, hogy ne temessen sárba, hadd maradjak halálom után is a tenger lakosa. Ime, most a Mindenható teljesíti kérésemet. Rég nincs már az én hazám az Adria partjain és új hazámban, a tengeren zárom be szememeimet. Ez vigasztal. Olyan nyugodtan, mint én, senki sem közelített Isten ítélőszéke elé.

A hajóharang éjfél krogott.
Amikor az utolsót elütötte, Giovani felemelte becssett szeméit, mintha megkövült volna, úgy bámult rám.

E pillanatban már eszméletét veszve küzdött a sárgalázzal.

Rövid egy óra múlva becsukta szeméit mindörökre.

A természet sem engedhette, hogy öreg szolgálja minden ünnepélyesség nélkül hagyja el földi szállását.

A fekete menyezeten hatalmas villámok futottak át, zúgott, dörgött az ég.

A szép hajón már fenn kigyózott a gyászlobogó, hogy még sötétebbé és gyászosabbá tegye az éjszakát is. A hajó orránál égtek a szövétnekek, messzire hirdették, hogy a hajón drága halott van...

Reggelre elkészült a ravatal is a fedélzeten. Egy nagy láda volt, amelyet bevontak a birodalmi lobogóval és egy deszkára kötözték a hajó egykori nostronóját.

Volt gyász kíséret is.
Fehér sirályok sikoltoztak a légben, a hajót csapatokban követték a tengeri szüzek, a cápák és a láthatáron megjelent gályák félig felhuzott lobogókkal jelezték, hogy gyászunkban ők is részt vesznek.

Harmadnap temették.
A fedetlen koporsót leemelték a ravatalról és egy vitorlával borítottuk be. Nagy ágyugolyót erősítettünk a deszkára és a nagy súly örengünket a tenger fenekére segítette.

En voltam a pap.
A legénység a vihar dacára ünnepi öltözkében jelent meg a végtiszteleten.

Bueszató szavaimat elnyelte a vihar.
Imáinkat méltóságosan, halkán végeztük és beszenteltük a hullát.

Négy ember a párkányzatra emelte öreg társát és a kis jeruzsálemi keresztet, Jézust feje alá dugtuk.

Egy hatalmas lökés és szegény barátom eltűnt a hullámokban.

Szentelt vizet locsoltam utána a háborgó habok közé.

A természet mintha csak erre a pillanatra várt volna.

E pillanatban vak sötétség borult ránk.
A matrózok imáját magával ragadta az orkán és a végtiszteletül tartott négy ágyu dörrenést elnyelte a szünni nem akaró borzalmas égi háború.

A vihar múltán magához öelve kedves vendégét, lassanként lecsendesült. Most már ritkán kavargja fel a habokat ott, ahol tízezer lábnyi mélységben korál palotában az én öreg barátom lakik.

BAH A "Vasárnap" Airta: C

Egyáltalán...
nagyhangnak a kez...
ek, éppen ők az egy...
Az ilyenek, ha szép...
hogy már megint...
kára és már megint...
magukat egy vonal...
a másik, az éhette...
ha a hivatalból...
érzi az olvadozó h...
tát, az ernyőjét bar...
gyon előzékenyen...
hogy megzavarhassa...
azok most éppen er...
kint, falun, valami...
körül, amiben az...
nemesak ott, hanem...
is.

Hogy ez hogyan...
az álomnak nincsen...
Egyszer aztán vala...
bemenekül ám hoz...
ber, aki öt valaha...
De a Rabesák máss...
dig kezét esőkel a...
legen megértik egy...
is él át bizonyos ha...
Vegyük csak!...
lesége rongyos, az...
Ó ilyenkor indulat...
kat kiabál, pedig...
dehogy, hiszen mi...
delni előtte, hanem...
ra, amelyik úgy...
Rebesák-féle emb...
gon...

— Ön azonban...
eimondom röviden...
már említettem, h...
a hivatalból...
Kevésbé féla az...
aztán a szük kis...
minden keserű gy...
mellét valami nagy...
ígéretet tett neki...
lyes birodalomban...
ott is a védelmező...
Hanem ezek alatt...
től, hogy bár az...
után is a védelmez...
hajó kis-díjnok...
előtt.

De aztán elmo...
jött a temetés. E...
mindazt a kint, an...
befurakodik a ny...
kellott lépnie a f...
szalonruhájában...
tudott tartani és...
hogy jól áll neki...
láltára éreznie, tu...
nyomorúságos és...
mélyén sirhatott...
nak csak olyan...
zöje akadt, mint...
ő.

BABCSÁK

A "Vasárnap" számára,
Írta: Cholnoky László

Egyáltalán nincsen igaza. Eppen a nagyhangnak, a kegyetlennek, a hosszukezűnek, éppen-ők az egyszerű, az egytému lelkek. Az ilyenek, ha szépet álmodnak, azt látják, hogy már megint ráléptek valakinek a nyakára és már megint feljebb erőszakolták magukat egy vonalnyival. Ezzel szemben a másik, az éhietetlen, a gyenge, a Rabesák, ha a hivatalából kilép az utcára és megérzi az olvadozó hó felett lengő levegő illatát, az ernyőjét barátságosan lóbálja és nagyon előzékenyen kitér mindenkinek, nehogy megzavarhassák a gondolatait, mert azok most éppen erősen rajzanak és valahol kint, falun, valami kis uri kastélyt lengenek körül, amiben az ő felesége az urnő. Sőt nemcsak ott, hanem körülbelül mindenütt is.

Hogy ez hogyan van, az mindegy, mert az álomnak nincsenek részletei. Azért álom. Egyszer aztán valami nagy zivatarban esak bemenekül ám hozzájuk valami gonosz ember, aki őt valaha keményen megbántotta. De a Rabesák mása megbocsájt neki, az pedig kezét esőke a feleségének és akkor melegen megértik egymást... De a valóságban is él át bizonyos hazugkúlszerű dolgokat.

Vegyük csak: hazaér és látja, hogy a felesége rongyos, az ebéd meg kevés és rossz. Ő ilyenkor indulajkosodik és durva dolgokat kiabál, nedig nem a feleségére mérges, de hogy, hiszen mindenáron szeretne letérdelni előtte, hanem arra a vastag butaságra, amelyik úgy intézkedett, hogy ilyen Rabesák-féle emberek is legyenek a világon...

— Ön azonban, amint látom, siet, hát majd elmondom röviden a Rabesák történetét... Azt már említettem, hogy nemrégiben elbocsájtották a hivatalából.

Kevéssel réá aztán meghalt a felesége is. Ő aztán a szűk kis lakásban átélte a fájdalom minden keserű gyönyörűségét és ott, a halott mellett valami nagy emberré nőtt és nagyszerű ígéretet tett neki, hogy felkeresi abban a rejtélyes birodalomban is, amelybe az elment és ott is a védelmezője lesz, ahogy addig volt. — Hanem ezek alatt egyre remegett a lelke a vágytól, hogy bár az asszony a lehunyt szemével ezután is a védelmezőjének látná őt és ne a tarkahajú kis dijnoknak, aki remegve áll főnöke előtt.

De aztán elmosódott mindez a szín, mert jött a temetés. És neki el kellett szenvednie mindazt a kint, amit a napsugár okoz, amikor befurakodik a nyomoruság minden zugába. Ki kellett lépnie a folyosóra a kopott, elállószerű szalonruhájában, amit a felesége olyan tisztán tudott tartani és amiről el tudta hitetni vele, hogy jól áll neki. És a sok szájtató szomszéd láttára éreznie, tudnia kellett, hogy ő nagyon nyomoruságos és szálnalmas. És csak a lelke legmélyén, sirhatott, hogy a szerencsétlen asszonynak csak olyan nyomoruságos, gyenge védelmezője akadt, mint ő.

Es észébe jutott, hogy valamikor a kabátja alá dugva vitte a zálogházba a felesége egyetlen selyembluzát és lemérlegelte magában, amit akkor csak sejtett, hogy vele valami éktelen, valami képtelen gonoszsgát művelt valaki, akinek messzeségből és ismeretlenségéből van összekovácsolva a páncélya.

— Később, ahogy egyedül maradt, ott a kis szobában, elkezdett halkán beszélgetni, csak úgy önmagával. És a hivatalában néha elszólta magát, hogy nagyon szeretne valami földrengést, vagy mást, hogy akármi-lyen, de nagy, igen nagy veszedelemből menthetné ki a feleségét. Eleinte senki sem szólt rá, de utóbb már a fiatalabb dijnokok vigyorogni kezdtek felette. Babesák egyszer aztán megérezte, hogy itt alighanem baj van.

— Mindezek után pedig az egyik decemberi estén kiment a temetőbe, a feleségét meglátogatni. Leült a dombra, de nagyon halkán, mert a temető esendje ijesztoően csörömpöl, ha összetörik. A hó zizegve hullt, a szél is fújt és annak a zugása kitöltötte az álma hézagait. És így történt, hogy a felesége egyszer csak megszólalt:

— Menj haza, Józsi, megfázol!

Rabesák sirt és így felelt:

— Nem megyek! Itt vagyok hozzád legközelebb!

— Menj haza Józsi, ott vagy legközelebb hozzám! Hajtsd le a fejedet és gondoldj rám! És minden gondolatoddal közelebb jutsz majd hozzám. Burkolj be a gondolataiddal, akárcsak ezek a libegő

fehér pelyhek. A te gondolataid legyenek a zizegő, fehér kis szárnyaeskák!... Menj haza Józsi!

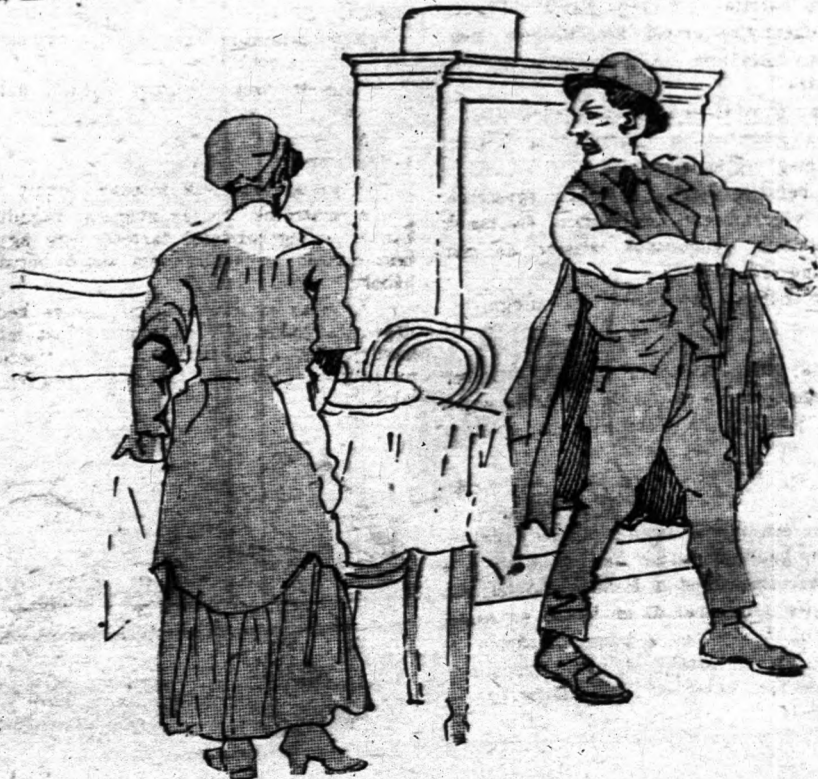
Rabesák megint sirt, de akkor átvillant a fején, hogy úgy lesz jó csakugyan, ha beburkolja magát gondolataiba. Szorosán, erősen... Hanem haza nem megy... Hátha összetaposna csak egyet is a gondolatai közül, a lágyan zizegő kis pelyhek közül. — Leült a dombra, lehajtottotta a fejét és megint csak szötte tovább a gondolatait és azokkal egyre közelebb jutott a meghalt feleségéhez. Az elállószerű szalonruhájában ugyan nagyon összegyűrődött, de már nem volt baj, mert már alig látszott ki belőle valami. Mert valahányszor egy-egy újabb gondolat született Rabesák álmodó fejében mindannyiszor egy-egy nagy, libegő pelyh szallt le méltóságtelesen a fekete kabátra. Reggelre aztán a Rabesák úgy körülburkolta magát a gondolataival, hogy az ő alig ismert rá benne az emberre. Azt hitte, valami hólepte töke.

Igy halt meg Rabesák...

Persze csak az egyik, mert maradt még helyette elég!...

Most pedig arra kérem, hogy ne nézen rám olyan különösen, mintha megboldultam volna!...

Persze furcsa kissé, hogy én mind ezt honnét tudhatom. De higye el, hogy nem nehéz az ilyesmit kitalálni, ha az ember ismeri ezeket a Rabesákokat!

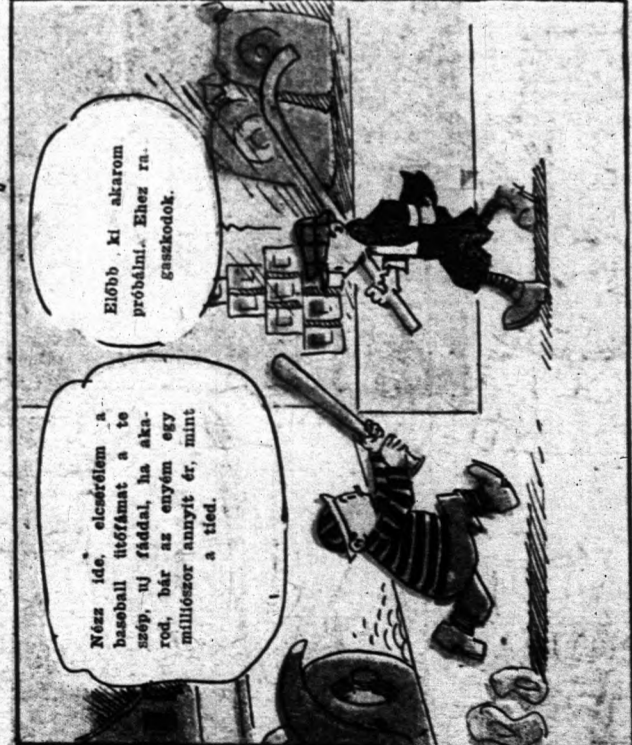
A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rejtőltá: Gene Byrne

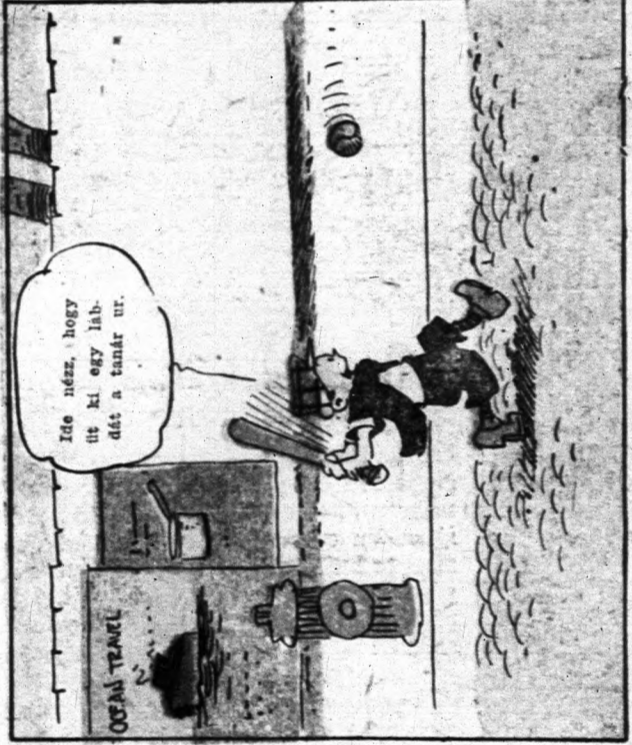
Nagyon fáj a fogam kedves Peti, nem tudod, hogyan lehetne meggyógyítani?

Nem mondom meg. Olvasd el a képeket itt alul és mindent meg fogsz tudni.

Nézz ide, elcséréltem a baseball ütőfámat a te sép, új fűdél, ha akarsz, bár az enyém egy milliomos annyit ér, mint a tied.

Elsőbb ki akarom próbálni. Ehhez ragasszadok.

Íde nézz, hogy itt ki egy lábdat a tanár ut.

BANG

Ha most megfoglak, azt hallod napjásig nem fogod elfelejteni.

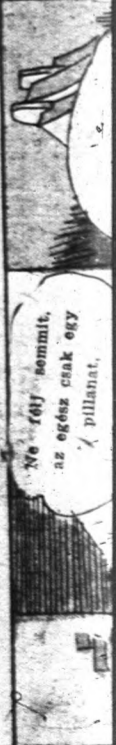
Mit bögsz? Hiszen nem fogt meg. Akkor bögj, ha potonokat kapsz.

Ha neked úgy fáj na a fogad, mint nekem, te is bögsz.

Jaj, drága mamuskám, nekem úgy fáj a fogam, hogy az valami rettenetes.

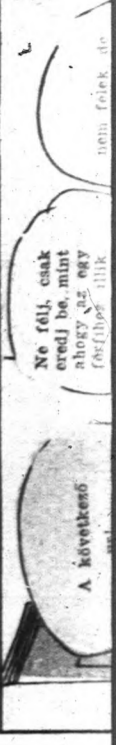
Nem baj, fiacskám, a mamuska mindjárt hoz ki valamit, ami azonnal meg fogja gyógyítani.

Ne fáj semmit, az egész csak egy pillanat.

Mit szólnak ehhez csak mi?

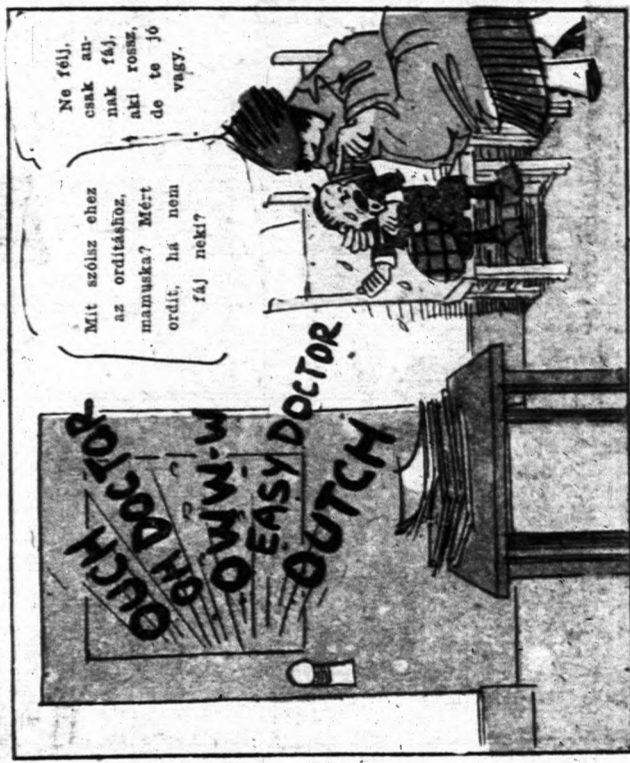
A következők...

Ne fáj, csak erred be, mint ahogy az egy fogfájás illik.

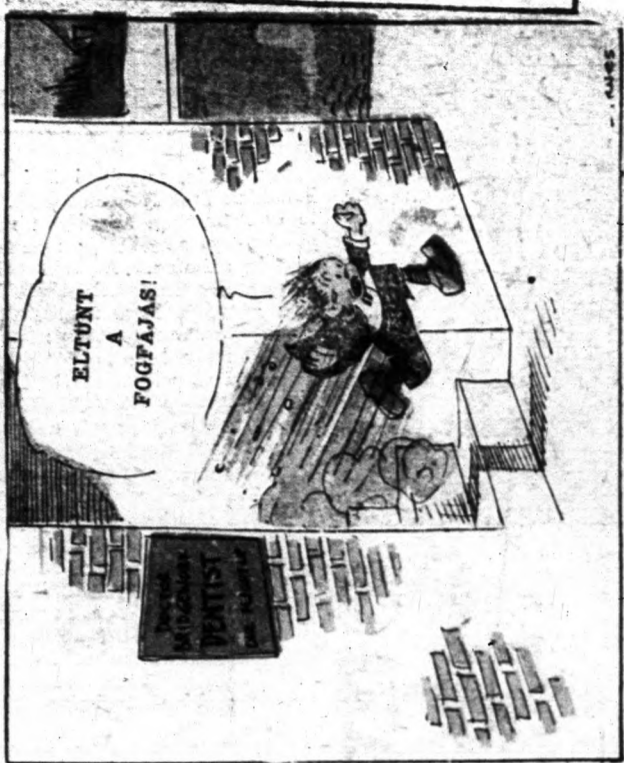
A következő ur!

Ne félj, csak eredj be, mint ahogy az egy férfinhez illik. Én haza akarok menni.

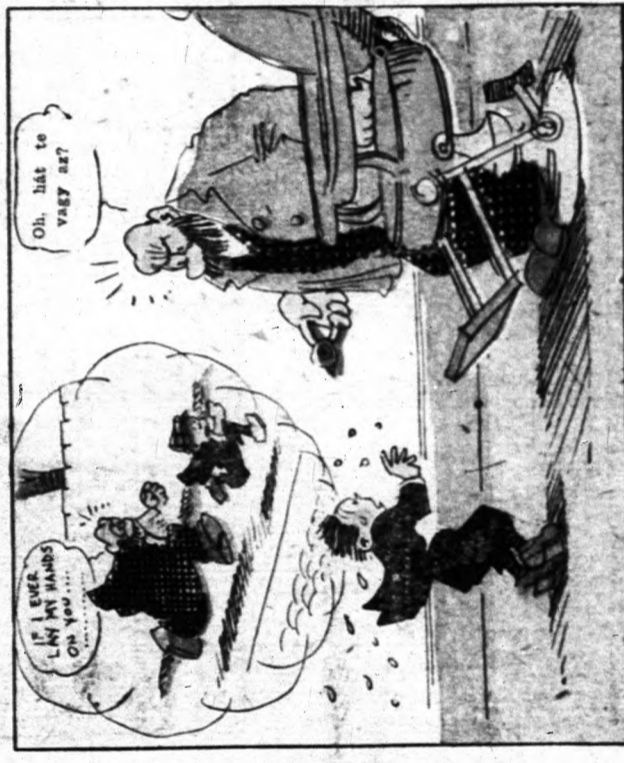

Mit szólna ehhez az ordításához, mamuska? Mért ordít, ha nem fáj neki?

Ne félj, csak a fáj, aki rossz, de te jó vagy.

ELTUNT A FOGPAJAS!

Oh, hat to vagy az?

I never let my hands on you...

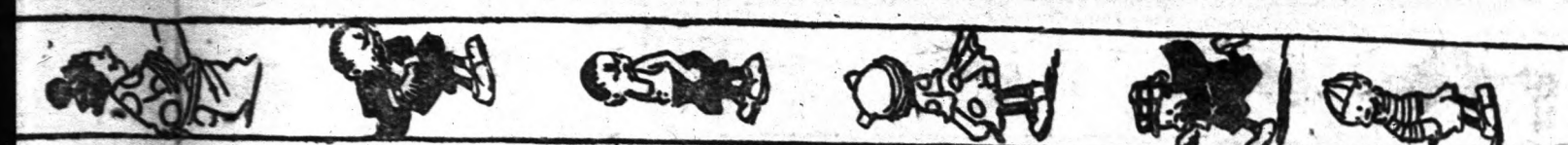
Ne félj semmit, az egész csak egy pillanat.

En most már sokkal, de sokkal jobban érzem magamat, mamuska.

Félek, hogy megöl.

Ne félj semmit fiacskám, ez egy nagyon derék orvos és szeret téged.

TALÁLKOZÁS

A "Vasárnap" számára,
írta: Fodor László

HUBERTUS diák már rég kigyógyult a romantikából, de ő szilárd jellem volt és rendületlenül viselte sorsát, akárcsak a fekete szárnyas köpenyeg, mely jellemző és közismert foltja volt valamennyi német egyetemi városnak. A derék studentus köpenyegre valamikor hanyag volt és előkelő, annyira, hogy valóságos feltűnést keltett egy jókedvű thüringiai gróf bálján, ahová a diákok is hivatalosok voltak. Mikor azonban kiderült, hogy a bő lebernyeg alatt a tulajdonoson kívül még egy szőke thüringiai hajadon is elfér és Hubertus diák ki is használta köpenyének ezt az előnyös tulajdonságát, távoznia kellett, ama boldog tartományból, ahol még élnek vidám és mulató örörfók, akik szeretik a szép tudományokat, de főképen a sört.

Hubertus diák tehát tovább ment, mint már annyiszor életében, sorsához híven ezúttal is egy nő miatt. Heidelbergában már gyűrtöttebb volt a köpenyeg és a diák homloka mintha egy árnyalattal magasabb lett volna. Változatosság okáért hetenként kétszer párbajozott, különösképen gárdistákkal, úgy látszik, esküdt ellensége volt a militárizmusnak. Műneben egy súlyos söröskanest vágtak a fejéhez, de vizsgálatásul szolgálhatott, hogy antik kanesó volt, valóságos remekmű, valaha kerékpáros, mosolygós kapacínusok inattak belőle. Ne esodálkozzunk tehát, hogy esztendőnk múltán, mire Hubertus diák Stuttgartba érkezett, a nevezetes köpeny a szó legszorosabb értelmében rongyos volt, gazdája pedig letagadhatatlanul kopasz. Am Hubertus nem volt böles és nem szűrt le gyönyörű tanulságokat az életből. Ennek természetesen az lett a gyászos következménye, hogy a vén diák egy végzetes alkonyaton szerelmes lett a stuttgarti városbíró leányába.

Nagyobbszabású, lendületes esemény nem is történt. Egyik holdas éjszakán Hubertus diák megjelent az imádott nő ablaka alatt, éktelen nagy gitárt szorongatva és rezes hangján eladalt egy érzelmes románét. A románe gyönyörű volt, szerfölött alkalmas arra, hogy vízenyőszemű sváb madonnák érzelmesen líhegjenek, ha mint vágyódó szerelmi vallomás föléssendül az éjszakában. A stuttgarti városbíró leánya azonban nem szerethette a szentimentalizmust, mert alig hangzottak fel az első sorok, kinyitott az ablak és egy teli tál mosdóvíz zudok szerencsétlen búsunk nyakába. Hubertus ijedten kapta fel vállát és nemes egyszerűséggel kerekelt oldott. De ugy rémlett neki, mintha a lány szobájából Stuttgart egy nemes testőrkapitányának hangját is hallaná. Hajnalban pedig elindult Hubertus diák, de most úgy érezte, hogy utoljára távozik. Kifogyott alóla az ország és életében először öregnek érezte magát. Visszatérni nem akart sehová, mert tudta, hogy a visszatérés esúnya és megalázó. Neki-vágott tehát az országnak és ment, ment az októberi bizonytalanság felé. A szeles éjszakában, az ólmos hajnalokban úgy uszott tépett köpenyegre, mint egy fekete zászló.

Egy derűs, mosolygó őszi napon fűtűrészeve haladt az uton Hubertus diák. A eszmáját nézte és szomorúan állapította meg, hogy a stuttgarti yarga remekműve nem készült az örökkévalóság számára. A eszmadiákban ugylátszik nincs meg a halhatatlanság utáni vágyakozás és nem óhajtkák, hogy munkájuk túlélje alkotójukat. Hubertus mélabusan nézte a szürke gyapjúkapeát, mely lába hegyén kibukkant a eszma bőre alól és míg a távolból az ősi strassburgi münster tornya intett feléje, mélyen megvetette az egész klasszicizmust, a középkori gótikát, a renaissanceot, mert elpusztíthatatlan eszmák helyett esúpán elpusztíthatatlan templomokat alkottak.

Nagyot sóhajtott és pillantása végigfutott az országon, mely a szelid októberben álmos lankadsággal nyult el a messzeségbe. Az utat vad gesztenyefák szegélyezték és a fájdalmas őszi tónus úgy terjengett a hervadó lombok között, mint valami hágyadt filozófia, amire oda sem kell figyelni, mégis elszomorít.

— Pedig hát nem történt semmi különös — mondta magának Hubertus diák és megállott a Rajna hídjánál.

A hídfőnél ott posztolt a strázsá, mint valami kedves, tarka meissenai porcellán. Vidám, játékos zenével őrségváltásra harsant a kürt és az őrháztól jövő kis ösvényen, mint könnyed farsangi menet, mosolygó kolibriapat, úgy vonultak fel lengő esakóbokrétákkal a badeni választó katonái. Hogy ez a kis jelmezes társaság mennyi aranyába került a választónak, erről Karlsruheban bővebben nyilatkozhatnának a derék, sváb koresmárosok. Hubertus azonban vajmi keveset törődött a fejedelem arányaival, a maga hiányzó aranyai sokkal jobban bántották és úgy érezte, hogy lelkének fájdalma mellett eltörpülnék a német szövetséges fejedelmek a maguk apró-écsprő háborúival.

A Rajna halk muzikával surrant el a híd pillérei alatt és úgy aranylott az őszi napsugárban, mint a Nibelungok legendás szőkeje. A vándordiák nekitámaszkodott a híd korlátjának és ebben a pillanatban inkább hasonlított egy káborló péklegényhez, mint az örökkön nyugtalan garabonciáshoz. Tekintetében pedig felesillant az a nagy, fájdalmas, megértő szelidség, mely egyaránt föllelhető a szopós bívalyborjú és minden korok nagy gondolkodóinak pillantásában.

— Tehát elmentem — mondta hallan, talán az örökre eltűnő vizeknek — elmentem és még most sem hiszem, hogy el tudtam menni. Még ha történt volna valami...

Pedig semmi sem történt, haesak a szappanos mosdóvizet nem lehet történelemnek nevezni. Köpenye még mindig peccás volt az önkénytelen zuhanytól és Hubertus újból elmondta életének egyetlen tapasztalati igazságát.

— A szép dolgok eltűnnek nyomtalanul, csak a piszkos-hagyja még rajtuk a maga peccsétjét. A holdas, gyönyörű éjszakák szétfoszlottak, de a foltokat még mindig itt hordom a köpenyemen. A gyöngéd női kezek simogatása még hájvány emléket sem hagyott az arcomon, de a hozzám vágott söröskanésó nyoma holtom napjáig homlokomon marad.

Lemondóan intett a kezével és áthaladt a Rajna hídján. A strassburgi bástya foka az október rőt sáimeiben tündökölt előtte és Hubertus még mindig nem tudta eldobni magától a multat, mely elől menekült, de aztán megrázta magát. Elhatározta, hogy francia földre megy. Egy lilá-árnyékú klastrom majd csak befogadja, — ha egyébként nem, lát kapusnak és ő végre nyugodtan fog élni nyájas apátságok kertjeiben. Talán nagy filozófus is lesz belőle és gyönyörű gondolatokat fog leírni a hitről és az erkölcsről, mint Bourdaloue, a nagy jezsuita. A nőkről pedig, a hegyetlen édes méregről, mely kiüldözte őt ebből az országból, lemond örökre. És már látta a meditációt, mely monoton felhőivel beborította életét.

— De hát nem tudta megérezni — kérdezte magától kétségbeesve, hogy nem volt méltó hozzá, amit tett. Szolgáldéányok eselekednek hasonlóképen. De ő, a szépség, a finomság, az-élőkelőség...

Újból maga előtt látta a stuttgarti soltész lányt. Halvány volt, karesú és arcának tisztasága a Madonnáé. Juniusi szántóföldek tiszta, zsendülő szőkeje ragyogott lépése nyomán, a magasság és az elérhetetlenség vnt glóriát homloka köré. Illatos volt és tündöklő, szomorú volt és bágyadt. Olyan volt, mint egy primitív, áhitatos, bárgyú szentkép.

— És leöntött mosdóvízzel — suttogta szent borzalommal — még nevetett is hozzá, szobájában pedig egy testőrkapitány mulatott rajtam. Megrázkódott a szegyéntől és érezte, amint az arca kigyulladt. Így még soha sem ment el sehonnán. Ektávozott úgy, hogy fájdalmakat ha-

gyott maga után, eltávozott úgy, hogy a szenvedés belemaragolt a mellébe, de szép volt és előkelő, karja gyönyörű ivben lendült, amint a lemondás ködébe burkolódzva utoljára bucsut intett. Elment már úgy, hogy pirosló vér gözölgött mögötte a porondon, eltávozott már tátongó sebbel a koponyáján, de így, lueskosan, mint egy ázott eb, még sohasem. Torkára futott a keserűség, ököibe szorult a keze. Fél a öregségtől, a piszkos szürkeségtől, mely fenyegetően közeledett fejeje. Zullott diák volt, vén esavargó, aki nem tudja, mihez kezdjen. Nyirkos börtönszalmákat látott, gyalulatlan deszkakoporsókat.

Megborzongott és dacosan mondta: — Azért sem!

Belépett a strassburgi városkapun. A szelid-lelkű polgárkisasszonyok keresztet vetettek magukra a rémülettől, mikor a rongyos, sötét, torzborz alak elhaladt az ablakuk előtt. Hubertus diák azonban nem törődött semmivel. Adáz sötét diákkal előre az uton, fekete köpenye véstjósloán lobogott a nyomában, szeme vad tüzen égett, orlikán mintha lángot fújtatót volna. A várpiaenál megállott és körülhézett. Odon fogadó emelkedett a tér egyik zugában, a cöger mellett hajlott kürt jelezte, hogy ott áll meg a postakocsi. Hubertus egy pillanatra tátozázott, aztán gyors mozdulattal belépett az ajtón. Leült a homályos szoba sarkába egy eldugott asztalhoz és komor arccal nézett maga elé. Kap-cája széles sávban sepepte a padlót.

Hirtelen kürt harsant fel. A fogadó elé berobogott a postakocsi. Az ivelt vöröszínű batár éppen az ajtó előtt állott meg. Hubertus odapillantott és látta, amint a hintó ablaka lesülyedt. Egy vékony, szinte áttetsző férfiare jelent meg az üres keretben. A profilja végtelenül finom volt. Éles, szatirikus mosoly húzódtott végig ajka szegélyén. Kiszáradt apró emberke nézett ki az ablakon. Az arcán a legtorzabb karrikatura vonala rajzolódott végig. Az idegen kihajolt az ablakon és a bak felé nézett. Éles, sipító hangon kiáltotta:

— Váltani fogják a lovakat?
— Igen, monsieur — hangzott a kocsis válasza.

Az idegen erre megmozdult. Látszott, amint plaideket esavar le magáról, közben krákozott és szidta az ősi idét, mely hívőre fordult. Végre kinyitotta a kocsiajtót és lelépett a hágesón. Nagy, sötétzöld, kétgalléros-köpenybe vált burkolva, ami valósággal pupossá tette és olyan külsőt adott neki, mintha állandóan fethuzott vállak közül nézné a világot. A kis madárarc pedig, mint a groteszk szimbóluma, penészlett elő a

gallérok közül. Ha idegen fején és val copfja úgy fityeg farok.

Az idegen belépett — Teát, teát!

hangon — egész biz Severin, — kiáltott plaidekre és készült.

Fürkésző pillantás majd pillantása meg mel végigmérte, te után odalépett hozzá kintve, megszólította.

— Engedelmet ur mert a nyomorúság.

Hubertus dühös pill.

— Ki kérdezte az.

Az idegen elmosoly kei megrándultak torzult az arca.

— Ime, még a es megszólítani! Kihzgy, ahogyan jöles monidhatom meg se Bastilleba esuktak az rátom, a leglángesz az igazság miatt és menti esavargónak ményemet? Ez türhe.

Hubertus figyelme dalkozva nézett vég szelidebben mondta.

— Uraságod téved én filozófiát végeztem men és már majdnem tust.

— Ugy, — felelt lehet esavargó. A még az apagyilkosság tehát filozófus, most peesítés a kabátja.

— A kabátom az Hubertus elszántan, a legtisztább és legdaróvizzel.

Egy kicsit elcsodál elmondott mindent, areban volt valami me.

Az idegen férfi finom.

— Az ön Madonná minálunk a márkinök zátrolag intimebb ede.

minálunk a márkinök zátrolag intimebb ede.

szab az életének. Hogy határozott irányra, er.

Hubertus bámulva s

solgalya szólott:

— Rajta barátom, a

a eszeze teát közsom egész életét. Egy élet

lóban esekely dolog.

ELCSERÉLT F

Finkler Walter bec érdekes új könyvet a mányos tapasztalatair sérletekről számol be zonyosan bámulatba a világot mindenütt. vét elolvassák.

Könyvének ez a c RELT FEJEK. És szöl ez a könyv, hogy nár kísérletezés közb egyes kísérleti állatok rálta egyiknek a fejét az állatok tovább élte.

Igy például sáská eserélte el, aztán k bogarakét és az állato tultak el, sőt vigan.

Még egy érdekes jegyzett fel Finkler k. ján. Azt tapasztalta, ha nőstény állatra hif fejét ültette át, akk állatok him ösfőzők mig ellenben, ha him tény állatnak a fejét az állat közönyös let. Ezt beszéli el a köf tudós egyetemi tanar egy szót sem himböl.

gallérok közül. Háromszögletű kalap volt az idegen fején és valami kopott szürke paróka copfja úgy fityeggett ki alóla, mint a patkány-farok.

Az idegen belépett a fogadóba.

— Teát, teát! — mondta elnyújtott, siránkozó hangon — egész biztos, hogy influenzát kapok. Severin, — kiáltott ki szolgájának, — vigyázz a plaidekre és készítsd ki a hasmelegítőt. Na!

Fürkésző pillantással nézett körül a szobában, majd pillantása megakadt a diákon. Szuró szemmel végigmérte, tetőtől-talpig megszemlélte, aztán odalépett hozzá és állandóan csizmájára tekintve, megszólította:

— Engedelmet uram, ön boldog ember lehet, mert a nyomorúságot kapeájában hordja.

Hubertus dühös pillantással nézett vissza rá:

— Ki-kérdezte az urat?

Az idegen elmosolyodott, mozgékony szemöldökei megrándultak és valami komikus grimaszba torzult az arca.

— Ime, még a csavargókat sem lehet felelőtlen megszólítani! Kihez beszéljen akkor az ember, ugy, ahogyan jölesik? Hát az igazságot sem mondhatom meg senkinek? Már egy kicsit a Bastilleba esuktak az igazság miatt. Diderot barátom, a leglángesebb barom, összeveszett velem az igazság miatt és most végül egy rongyos utementi esavargónak se mondhatnám meg a véleményemet? Ez türethetetlen!

Hubertus figyelemmel ütötte fel a fejét. Csodálkozva nézett végig az ismeretlen, aztán szelidebben mondta:

— Uraságod téved, én nem vagyok esavargó, én filozófiát végeztem valamennyi német egyetemen és már majdnem megszereztem a doktorátust.

— Ugy, — felelt az idegen — de emiatt még lehet esavargó. A filozófia és a csavargás, sőt még az apagyilkosság sem zárják ki egymást. Ön tehát filozófus, most már azt is értem, miért olyan peesés a kabátja.

— A kabátom azért peesés, — vágta vissza Hubertus elszántan, — mert egy sváb madonna, a legtisztább és legtündöklétebb, leöntötte mosdóvízzel.

Egy kicsit elesodálkozott, hogy így egyszerre elmondott mindent. De ebben a kaján, sántáni arcban volt valami megkapó és bizalomgerjesztő. Az idegen férfi finoman félrehúzta a száját:

— Az ön Madonnája igen előkelő lehetett, mert minálunk a márkinők nem mosdóvizet, hanem kizárólag intímabb edényeket locsantanak alkalmatlan hódolóiknak nyakába. Önt tehát a nők szennyezték be, ami nem helyes dolog; mert a férfiről nyomtalanul és fájdalomtalanul kell le-siklania a nőnek, mint a szikláról a gyíknak. De ön barátom, nem férfi, ön megérdemli a sorsát.

A fogadós párolgó kannában hozta a teát.

Beszéljen, barátom, — mondta az idegen, a teasesze fele hajolva — tizenöt percem van az ön számára. Ez a tizenöt perc elegendő nekem ahhoz, hogy bepillantsak egy idegen életbe és megjelöljem a követendő főbb irányelveket, ha ugyan ön egyáltalában irányelvek szerint óhajt élni. Ez őszintén szólva fölösleges, sőt nekem a legkevésbé tetsző, de önnek mégis szüksége van irányelvekre, mert egy olyan egyént, akivel az imént elmondott malheur megeshetett, feltétlenül jelentéktelen dolgok befolyásolják. Kell tehát valami eszmei tartalom, mely határozott irányt szab az életének. Hogy az életnek szüksége van-e határozott irányra, erről most ne beszéljünk.

Hubertus bámulva nézett az idegenre, aki mosolyogva szólt:

— Rajta barátom, csak beszéljen. Mig én ezt a eszeze teát kiiszom, bőszesen elmondhatja egész életét. Egy élet, egy eszeze tea mellé, valóban csekély dolog.

A diák beszélni kezdett. Lázasan hangon, kissé hadarva, valami ösztönös bizalommal. Elmondta egész életét, a bolyongásokat, a vágyakozásokat, a csalódásokat, a nőket, a szerelmét, a művészetét és mindent. Az idegen valami mosolygó fölényel hallgatta, aztán így szólt:

— Tudtam! Maga, barátom, típusa annak az embernek, aki valami rendkívüli nagy dolgot csinál az életből és főleg a nőkből. Maga eszmékkel és akaratokkal rohan neki az embereknek. — Örök tojástáncot jár vágyai és az emberek között. Hol beletapos egy emberbe, hol beletipor egy vágyakozásba, de sohasem éri el a maga célját. Az alapvető hiba a maga javithatatlan romantizmusában van, ott, ahol a nőket Madonnák, egyéb dolgukban pedig eszmények létezését feltételezi. Maga úgy indul neki a dolgoknak, mintha azok alá ova tökéletesek lennének. Ha a szent és nagyszerű Madonnának gyönyörű és ingerlő selyemharisnyáira gondolt volna, ha az elérhetetlenség glóriája helyett az illatos ingeske csipkeszegélyét látja, akkor maga ültethet volna a testőrkapitány helyén és teli szájjal kacaghatott volna a megázott romantikuson. De úgy kell magának, barátom. Hiszen még arra sem tudott rájönni egész életében, hogy ha kellő szakértelemmel megsimogatja a Madonna gyönyörűen üde arcát, többet ér vele, mint millió, zsoltáros, áhitatos vágyakozással. De hagyjuk ezt. Csúnya arra figyelmeztetem, barátom, hogy nézzen egy kissé a valóságok felé.

Hubertus diák az asztal fölé hajolt és úgy hallgatta az idegen beszédét. A férfi pillantásában ravasz kis lángok gyultak.

— Ugy van — folytatta — széjjel kell nézni. Okosan és fölényesen bele kell fogódzni a korba és mindenbe, ami adott esetben rendelkezésére áll. A morált dobja a fenébe! Mert remélem, erkölcsi skrupulusai nincsenek, hiszen az erkölcsöt a felszarvazott férfiek találták ki azért, hogy tragikus hősöknek nézzenek ki abban a pillanatban, mikor tulajdonképpen szamarak. Ön vén legény, barátom, de öregedő napjai kárpótolhatják a fiatalságáért. Csak okosnak kell lennie. — Önre nagy jövő vár Franciaországban. Halhatatlan filozófus ugyan nem lesz, de egy szép márkinő intim szolgálatába gyönyörűen telhetnek napjai. Ime, már nyujtok is önnek egy levelet; barátom, ezt a levelet egy bíbornok barátnőjének kézbesíti Párisban. Figyelmeztetem, ha ügyes, akkor külügyminiszter is lehet önből. Ha jól tud mozgolódni a budóárok titkos, illatos légkörében, nagyobb ember lesz, mint Cicero, ki egész életét a fórumon töltötte.

Az idegen krákolgot egyet, aztán folytatta: — Ön meg fog hízni, barátom. Szép, gömbölyű, finom papos képe lesz, sőt lilaselyemöves reverendát is kap. Olyan abbé válik magából, mint

a pinty. Sok dolga nem lesz, csak bizonyos tényeket meg- vagy kihallgat és bizonyos tényeket elmond. Azonkívül finoman mosolyog, amint egy jól táplált abbéhoz illik. Ha pedig fiatalnak érzí magát, akkor felirok önnek egy címet. De előbb ígérje meg, hogy az úgynevezett eszményeket és terveket a sutba dobja. És semmi esetre nem megy az akadémia felé, ellenben kopogtasson be az itt felirt párisi szalonba. Higye el, éjszakánként még hercegnők is fölkeresik a szalon rejteklükéit. És ön a legnagyobb ember lesz a legmagasabb rendű, mert pénzért gyönyört fog nyújtani, ami a legfőbb... No de ég-önnel, barátom! Ha szerencséje van, akkor Dubarry grófnő is észreveszi. A levélről pedig ne feledkezzék meg, a bíbornok barátnője hálás lesz és maga, barátom, a legtevékenyebb mértékben használja ki jóindulatát. Csak fölfelé, barátom, fölfelé! Lesz ön még mélyebben is, avagy magasabban. És lesz még belőlem is csavargó. Mindegy. De ha mind a ketten nagyok és dicsőek leszünk, találkoznunk fogunk! Severin, kipakoltad a hasmelegítőt!

Az idegen bucsut intett Hubertusnak és beszállt a postakocsiba. Tüsszentett és újból káromolta a hűvös őszi időt. Nyögve burkolódzott a plaidekbe, közben náthásan szipákolott. Mikor a kocsis elindult, egy pillanatig még kihajolt az ablakon:

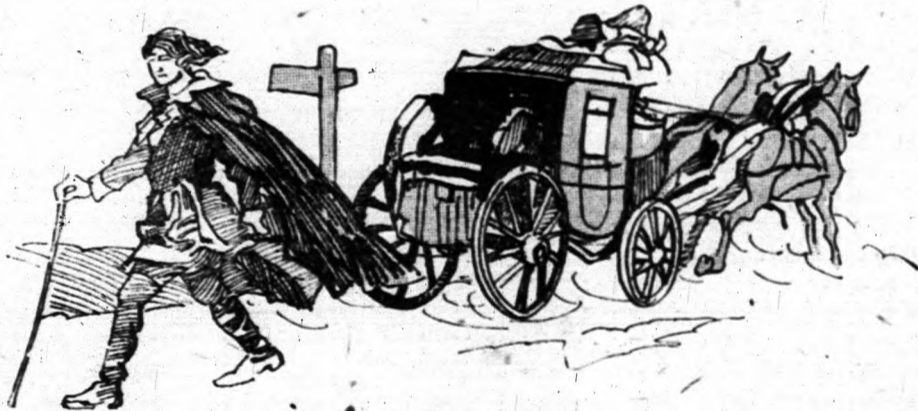
— Semmi skrupulus, barátom! Megszokja majd ezt is! Kár, hogy előbb nem találkoztunk! Üdvözlöm a Bien-aimét. Feltétlenül értesítsen, ha nagykövet lesz. Rousseauval ne álljon szóba! A marquisének kedvence párifője a verbéna. Ez fontos, mert ettől függ Európa egyensúlya. Au revoir!

A kürt felharsant, a postakocsi elrobogott, az idegen gunyos arcára még feltűnt egy pillanatra a diák előtt. Hubertus tétován lépett ki a vendégfogadóból, de kinn megállott határozottan és szilárdan.

Kabátja zsebében ott volt az idegen levele. Csizmája rongyos volt, köpenye foltos és tépett. Ah, mégis csak szép a suhogó selyem, a csipke, a kéjes, hatalmas bergere-fauteuil mélye. Már látta a marquise fehér vállát és elhatározta, hogy az első kézesóknál hosszasan elfatlejtí ajkát a verbéna illatu nő pulzusa fölött.

Páris felől gyönyörű színek surrantak a homályban. Aikonyat volt. Hubertus vidáman haladt az országúton.

A postakocsi pedig Potsdam felé száguldott. Az idegen férfi irigyelt Hubertust, mert Párisba ment, az egyetlen városba. Neki távoznia kellett innen és most kezdődő influenzával vendégségbe indult szívből lenézett és utált barátjához, ki egyébként Poroszország királya volt.

ELCSERÉLT FEJEK

Finkler Walter bécsi tanár igen érdekes új könyvet adott ki tudományos tapasztalatairól. Olyan kísérletekről számol be, amelyek bizonyosan bámulatba fogják ejteni a világot mindenütt, ahol a könyvét elolvassák.

Könyvének ez a címe: **ELCSERÉLT FEJEK**. És valóban arról szól ez a könyv, hogy Finkler tanár kísérletezés közben elcserélte egyes kísérleti állatok fejét, átoperálta egyiknek a fejét a másikra és az állatok tovább éltek.

Igy például sáskáknak a fejét elcserélte, aztán különböző vízi bogarakét és az állatok nem pusztultak el, sőt vigan éltek tovább.

Még egy érdekes tapasztalatot jegyzett fel Finkler kísérletei alapján. Azt tapasztalta ugyanis, hogy ha nőstény állatra him állatnak a fejét ültette át, akkor a nőstény állatok him ösztönöket nyertek, míg ellenben, ha him állatra nőstény állatnak a fejét tette, akkor az állat közönyös lett.

Ezt beszéli el a könyv és ha nem tudós egyetemi tanár írta volna, egy szót sem hinnénk el az egészségtől.

A NÁDCUKOR

Az ó-szövetség és görög mondavilág hagyományaitól egészen Nagy Sándor indiai háborújáig a keleti népek történelme csak a mézet ismeri, mint az ételek édesítőjét. A cukor eredetét kutatva úgy látjuk, hogy Indiában ringott a cukor bölcseje. Itt virágzott a cukornád, melynek süritett nedvét használták föl a cukor készítésére.

A cukornád métermagas, a forró égöv alatt növe pázsítkoró, melynek tizenkét fajtáját ismerik Kinától a Nilusig. Európában jelenleg csak Szicíliában és Spanyolországban terem.

Közvetlenül a virágzás előtt vágják, mert a nedve ilyenkor a legdúsabb. Kévébe kötik és cukor tartamú nedvét kiperéslik.

Európába először az arabok hozták, de csak a keresztény háborúk alatt terjedt el általánosan. Európából került Amerikába, ahol a cukornád ültetvényeken a rabszolgák a legborzasztóbb sorsban színylőtek évszázadokig.

Magyarországon először 1419-ben említik a cukrot, de ekkor még nem cukornak, hanem "édes só"-nak. Mikor Pozsony városa Zsigmond királyt megvendégelte, ak-

kor adott föl 1840 gramm cukrot. Annnyira takarékoskodtak az édes sóvel, hogy még az udvarmester sem kapott belőle.

Mikor Mátyás király esküvőjét ülte Beatrixszal, már sokkal pazarabbul bántak vele. Az asztalt aranyozott cukorból készített fa díszítette angyalokkal és mókusokkal. Ezenfelül a nagy terem több helyén cukorból készült fák és bokrok álltak.

A cukor akkor kezdett különösen keresett cikk lenni, mikor 1500 körül behozták Európába a kávé. A cukor finomítását 1460-ban honosította meg egy velencei ember, aki ezen a révén hallatlan fejedelmi vagyont, százötvenezer forintot keresett.

Magyarországon 1680-ban kísérlelték meg először a cukornád termelését, de se az éghajlat nem kedvezett neki, se a kellő hozzáértés nem volt meg hozzá.

Mikor a napoleoni háborúk alatt nem lehetett behozni mézet és felfalták a cukornak répából való készítését, akkor a nád-cukor fagyasztása megszűnt, mert nem bírta a versenyt a sokkal olcsóbb rőpacukorral.

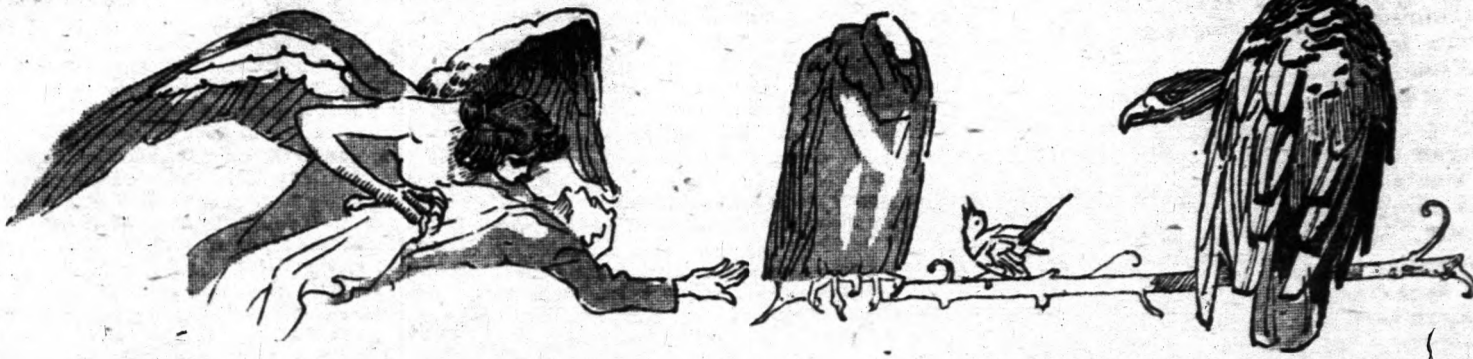
A HEGYEK VANDOROLNAK

Arról vagyunk meggyőződve, hogy semmi sem áll olyan szilárdul és rendületlenül, mint a hegyek. Most Billies geologus azt bizonyítja, hogy bizony a hegyek sem állnak egy helyben, hanem még a leghatalmasabb hegláncook is vándorolnak.

Billies hosszú, alapos számítások alapján kimutatta, hogy Dél-Amerika óriási hegláncolata, az Andezsek, száz esztendő alatt két teljes métert haladtak nyugat felé. Ez ezer esztendő alatt husz métert tesz ki, Ötvenezer év alatt egy teljes kilométert.

De nemesak az Andezsekről sikerült neki ezt bebizonyítani. A kaliforniai hegyekben is végzett hasonló megfigyeléseket és itt azt mutatta ki, hogy ezek a hegyek észak felé vándorolnak, még pedig nagyobb gyorsasággal, mint az Andezsek.

Mindebben csak az a vigasztaló, hogy nekünk nem kell attól félnünk, hogy emiatt új térképeket kell beszereznünk, mert az egy kicsit sokáig fog tartani, amíg az Andezsek Brazílián végig sétálnak vagy a kaliforniai hegyek eljutnak az északi sarkra.

A KESELYÜK

A "Vasárnap" számára,
írta: Gaál Andor

NUR KHAYAM, az indus, belebámult az asztali lámpácska hervadt fényébe és mosolygott, mint aki nagyon biztos a dolgában.

A szeme szögletéből gyors, vizsgálódó pillantást vetett az asszonyra, meg a szép, szőke fiura mellette. Érezte a veszélyt, ami ott leskelődött a hármuk hallgatása mögött. De belül azért nyugodt volt és kemény, mint a késpenge.

A fiutól nem kellett tartania: az nagyon silány ellenfél volt, olyan embernek, mint Nur Khayam...

Szegény, rajongó bolond, a ki megszádlult az asszony ragyogásától, egy szelid, kótyagos sárgarigó, akinek elvette az eszét a keselyű rikoltása. Ábrándos, izzó kis trubadur... Sokszor akadt ilyen az utukba, de Nur Khayam csak nevetett rajtuk és az ékszerre, meg a zizegő bankjegyek kötegeire gondolt, amiket az asszony kikarmolt belőlük... Az ékszereket szépen, józanul értékesítette Nur Khayam, a bankjegyeket elzárta a kis vas-kazettába, aztán mentek tovább biztosan a dolgukban új zsákmányok felé...

Most azonban baj volt...

Nur Khayam árulást szimatoló ösztönnel vigyázta minden szemrebbenésüket.

Az asszony lehajtott fővel ült és hófehér ujjai közt idegesen ficáinkolt a hosszú szalmaszál, mivel a coek tail-t kavgatta.

A fiu kigyulva és lázas remegéssel ült az oldalánál, szinte eszméletlenül...

Hallgattak.

Az előkelő dunaparti étterem kis kvartettje valami lágy, olasz muzsikát permetezett feléjük, ami fátyolként burkolta körül a hallgatásukat.

Nur Khayam baljós mosolya élt egyedül a hármuk gyötrődő esendjében...

— Holnap utazunk — mondta váratlanul az indus és a tekintetével belefurt az asszony elboruló szemébe.

A szőke fiu felkapta a fejét és rámeredt.

— Nem, nem lehet, — ennyi szakadt föl belőle könyörögvé.

Nur Khayam egyszerűen csak bólintott.

— Holnap elutazunk...

Az asszony nem mert felnézni, de a szalmaszál dermedten megállott az ujjai között. Nagyon sápadt volt és a féle-

lem szorongatta a torkát, mint egy alattomos hurok.

Aztán felhorkant benne a lázadó dac és minden vér egyszerre az arcába szaladt.

— Nem tőröm, — mondta lefojtott zihálással, — nem tőröm, hogy rendelkezék velem, mint egy szolgálóval.

Nur Khayam egyre a rózsaszínű, hervadt fényt nézte.

— Holnap elutazunk, — szölt elgondolkozva és kényelmes lassúsággal nyujtva a szavakat — nem tudom még hová, de elutazunk.

— Nem engedem — tört ki a fiuból elszánt élességgel — érti, nem engedem. Hát elég volt. Mary meg én...

— Nem érdekel, — vágott közbe az indus, — ami pedig Maryt illeti, jobban szeretném, ha legalább előttem a vezetőknévén szólítanák. Ha egyedül vannak, az más...

Fájdalmas, nagy csönd lett. Nur Khayam hagyta kinlódni őket.

Nyugodtan, lassan rágyujtott, aztán elkezdett a szivarja kék füstjéhez és parázsló tüzehez beszélni.

— Nem szeretem a drámákat, — mondta közömbös hang sulytalansággal, — unatnak. Niines is értelmük: minden úgy történik, ahogy történnie kell.

Mit gondol, mi lesz, ha én elutazom holnap egyedül és itt hagyom Maryt magának. Szegény kis rigó: egy hét alatt véres roncs lesz magából... Nézze ezt az asszonyt, nézzen engem, tudja, kik vagyunk mi? Keselyűk, kiméletlen, éhes keselyűk... A esőruin- ket, a karmunkat belévágjuk a husba és a belekbe... És nem tudunk jóllakni soha... Szegény, elhagyatott árva kis rigó...

— Hallgass — szisszent bele az asszony.

Nur Khayam egyszerűen vállat vont:

— Nekünk pénz kell, pénz, tömérdek pénz, határtalan sok pénz... Ez minden. Ezért van minden... Minek? Nem azért, mert pénzen mindent meg lehet venni, mert a pénz ruhát jelent, ékszert jelent, jó életet jelent! Nem... Magáért a harácsolásért kell, azért kell, mert kívájjuk, kiharcoljuk... Mert keselyűk vagyunk... Érti ezt?...

A szép, szőke fiu kábultan hallgatott. A pillantása könyörögve tapadt az asszonyra, aki most nem mert visszaneézni rá és leejtett fővel hallgatott, mint egy leálcázott bűnös.

Nur Khayamra pillantott: ezekben a szemekben pusztító tűz lobogott nyers kiméletlenséggel...

Egy hosszú pillanat vándorolt el a végtelenségben... A fiu szótlánul felkelt az asztaltól és kiment a teremből, gépiesen halott merevséggel...

Nur Khayam hideg biztonsággal nézett utána és mosolygott. Az asszony összeharapta az ajkát és most ő bámult bele a hervadt, rózsaszínű fénybe...

Körülöttük jöttek-mentek az emberek. Egy-egy távozó megfordult az üvegajtóban és megegyszer visszaneézett a különös emberpárra.

Tul faji különbségen, karakteren, külsőn: kétségte- lenül egy pár volt ez a kettő, a ragyogó, fehér asszony, meg a sötét, keményszemű indus. Volt valami közösség, ami óhatatlanul ennyire összeláncolta őket, valami gályarab- közösség.

De érezni kellett, hogy ezek a láncok eltérhetetlenek...

Szinte félelmetes volt ez a két ember, a maga sorsvégezte összefonódásában...

A férfi most letette a szivar- t.

— Te! — mondta lassan, fenyegető fojtottsággal. — Vigyázz! Most már elég! És...

— Mit akartál ettől a fiutól? — támadott rá az asszony.

— Azt akartam, hogy menjen félre az utamból. Csak azt akartam.

— Nem volt utamban...

Nur Khayam átnyult az asztalon és megfogta az asszony csuklóját. A keze sulyos volt és barnásfekete, mint a bilines.

— Nem engedem, hogy valaki elvegyen tőlem, — mondta indulatosan és megszorította a keskeny, finom csuklót. — Nem engedem, érted... És ha megpróbálja, legázolom... — Az asszony félve elhuzta a kezét.

— Elég ennyi ebből az ostobaságból — próbált fölényes lenni. — Ideges vagy. Jobb lesz, ha felmegyünk... Nur Khayam elnézett a feje fölött. Kő volt az arca.

— Eredj, ha akarsz. Én még maradok... Elment.

Egyetlen furesa, fenyegető vállrándítással.

Nur Khayam új coek tail-t hozatott. Lassan, szüresölve itta ki.

Aztán ujat még egyet és az utolsó már nyelte le...

Kissé tántorgott a helyéről.

Nagy, dühödt vargott benne.

Nem a fiu fájt a fegyvertársa ködött, akiért moskodott, kom- nyi éven keresztül És miért?

Egyszer Han- ütött egy tenger- ki tulságosan

dott... eh. hi- mást is nyugodt- kolt volna, ha a- sor... Érdemes- demes?...

Mindgy, ök- tartoztak... Ha- rel, bűnrel forrt- hoz: mindgy...

...De ezt ne- nem engedette- pelyhesesőrüt, ak- kedett a fészük- Vannak még éle- kegyetlen karm- mög...

Forrt benne u- benyitott a szob- lott, nem enged- eset. Szinte me- ne... Az assz- ban állott a szob- Az asztalon a- neessaire...

Nur Khayam h- sal ugrott hozzá- — Szökni akar- pott le rá dühö- sal.

Az asszony es- lyében kiegyene- némasággal.

— Szökni akart- telte Nur Khaya- kikelve rekedten.

Mary csak áll- a szemébe, ideg- gesen.

— Felelj! — férfi — felelj, me- lak!...

— Szökni akar- mondta az assz- nyugalommal.

— Hozzá?... — Hozzá!...

Most csönd lett. Nur Khayam...

A lepra a legborzas- gek közé tartozik. N- mert nagyon ragadós- tegeket a legodosabb- glóniteni, hanem, me- fejlődik ki és nagyon- het e kizű. szerencs- az ember.

A lepra betegség ve- van terjedve. Így An- ezer leprabeteg van. N- van terjedve a Szand- ahol a vidéknek igazi-

Eddig ez a rettentő- gyithatatlan volt. Ism-

A TUDÁS HA

Bővitse isme- BEKÖLDESE E-

\$5 dr. érdeklődő rogt- Amerikai Nyelvmest- Bizonyt Angol-magyar és m- utató

Tollad: Angol-magyar sz- Schidof: Angol nyelvtan- Angol-magyar levelező és B- Bendőseket utavált- mel- Kérje részletes kinyv- s- magyarságról írtje-

KEREKES

Amerika legnagyobb m- és zenemű kere-

1464 THIRD AV-

NEW YORK

Aztán ujat hozott. Aztán még egyet és még egyet... Az utolsót már egy hajtasra nyelte le...

Kissé tántorgott, mikor felkelt a helyéről.

Nagy, dühödtt indulat kavargott benne.

Nem a fiu fájt: az asszony.

A fegyvertársa, akiért küzdött, akiért esalt, szélhámoskodott, komédiázott anynyi éven keresztül...

És miért?

Egyszer Hamburgban leütött egy tengerészisztet, a ki tulságosan erőszakoskodott... eh, hiszen akárki mást is nyugodtan meggyilkolt volna, ha arra kerül a sor... Érdemes volt?... Érdemes?...
Mindegy, ok már együvé tartoztak... Ha kinál, vérrel, bünnel forrtak is egymáshoz: mindegy...

De ezt nem! Ezt már nem engedhette, ezt a kis pelyhesesörüt, aki itt settenkedett a fészük körül. Nem! Vannak még éles esőrök és kegyetlen karmok... Vannak még...

Forrt benne minden, ahogy benyitott a szobába. Megállott, nem engedte el a kilincset. Szinte megfogozott benne... Az asszony utiruhában állott a szoba közepén... Az asztalon a beesomagolt neccsaire...

Nur Khayan hörgő kiáltással ugrott hozzá:

— Szökni akartál! — Csapott le rá dühödtt vijjogással.

Az asszony csak állott, helyében kiegyenesedve, dacos némasággal.

— Szökni akartál! — ismételte Nur Khayan magából kikelve rekedten.

Mary csak állott és nézett a szemébe, idegenül, ellenségesen.

— Felelj! — dühöngött a férfi — felelj, mert megfojtalak!...

— Szökni akartam... — mondta az asszony elszánt nyugalommal.

— Hozzá?...
— Hozzá!...

Most esőnd lett.

Nur Khayan összefonta

karjait a mellén és maga elé nézett. Gondolkodott.

A halántékán kidagadt egy ér és fenyegetően lüktetett.

Az asszony nem törődött vele. Várt. Gyönyörködve nézte ezt a némán tomboló vak indulatot és várt...

Sokáig álltak így.

— Vesd le a ruhád, — szólalt meg végre Nur Khayan olyan csöndesen, hogy az asszony megijedt tőle. Nem szokott soha így beszélni.

— Vesd le a ruhád és fekdüdj le — folytatta az indus mereven maga elé nézve — velem maradsz és holnap elutazunk...

— Nem! — felelt az asszony erős, biztos hangon. — Nem, Nur Khayan, ennek vége. Tudod, hogy ezt nem lehet erőltetni. Nem megyek veled se holnap, se holnapután... Soha többé...

Egy pillanatig küzdött magával, aztán valamivel halkabban, nagyon egyszerűen hozzátette:

— Most már mindig itt maradok... Nála...

Nur Khayan még mélyebbre szegezte a fejét.

— Holnap elutazunk — ismételte makacsul — és én itt

fogok örködni, hogy meg ne szokj... És ne hidd, hogy talán máskor, egyszer... Nem, én ezentul mindig örködni fogok... Mindig... Amig csak élsz...

Az asszony még egy pillanattig várt.

Aztán szó nélkül elkezdte kigombolni a kosztümjét...

Nur Khayan összefont karokkal várt.

Amikor Maryt már elnyelte az ágy, lecsavarta a vilányt és elhelyezkedett egy karosszékekben.

— Igy akarsz ülni egész éjszaka? — hangzott feléje a sötétebből.

— Igy!...
— És minden éjjel?
— Minden éjjel...

Mary nem szólt többet. Csöndesen feküdt az ágyban.

Nur Khayan rágyújtott egy ópiumos cigarettára.

Csak a kis vérvörös pont élt az éjszakában.

Hajnalodott. Az asszony szeme felhasadt a tettető alvásból.

Nur Khayan mellre ejtett fővel aludt a karosszékekben. Körülötte elszórt cigaretták halott halma a földön...

Óvatosan, nesztelen lapulással bujt ki a takaró alól. Lábujjhegyen lopakodott a selymes, simogató szőnyegen. Mikor a háta mögé került egy pillanatra visszatörpant eliszonyodva...

Aztán megvillant valami a kezében és Nur Khayan feje még jobban előrebukott... Visszakapta lélekzetét és tágramerédt szemmel bámult a halottra.

Aztán rekedten, agyonkinzottan felvisongott, mint a keselyű... Magára kapta a ruháit és vissza se nézve, kirepült az ajtón...

Hozzá!...

A LEPRE GYÓGYÍTÁSA.

A lepre a legborzasztóbb betegségek közé tartozik. Nemesak azért, mert nagyon ragadós és a lepre-betegeket a legondosabban el kell különíteni, hanem, mert igen lassan fejlődik ki és nagyon sokáig élhet e-kínzó, szerencsétlen állapotban az ember.

A lepra betegség veszedelmesen elvan terjedve. Igy Amerikában 380 ezer leprabeteget van. Még jobban elvan terjedve a Szandvich-szigeteken ahol a vidéknek igazi csapása.

Eddig ez a rettentő betegség gyógyíthatatlan volt. Ismerték ugyan a

betegséget okozó bacillusokat, de nem tudtak hozzájuk férni.

Most Paldbruek dr. eszt tudós, szinte véletlenségből találta meg a betegség orvosságát.

A leprás daganatokat szénsavhóval kezdte gyógyítani és arra a esodálatos tapasztalatra jutott, hogy nemesak az a daganat gyógyult meg, amit ezzel békent, hanem a többi daganatok is. A szernek további használata nyilvánvalóan teljes gyógyulást idézett elő.

Ezt a kedvező eredményt ugy magyarázzák, hogy a betegséget okozó bacillusokhoz azért nem lehetett hozzáférni, mert az emberi testből kiválasztott fehérnye anyagok védtek meg őket.

A szénsavhó azonban ezt a fehérnye burkolatot megfagyasztotta és többé semmi sem védte a bacillusokat. Ezért belekerültek a szervezet többi részébe és ott mint oltó anyag léptek föl olyanformán, a hogyan a himlőoltás.

Ha azt eszt tudós felfedezését a további kísérletek is támogatják, az emberiséget megint egy nagy csapástól mentette meg a tudomány.

MENNYIT ESZIK AZ EMBER?

Arról, hogy mennyit fogyaszt el egy nagy város naponta, sokszor irtak már. Hogy mennyi ételmeviz magával egy nagy tengeri hajó utasai számára, arról is jelentek meg képek. De, hogy mennyit eszik meg egyetlen ember élete folyamán, azt csak alapos számításokkal lehetett megállapítani.

Egy hetven éves emberről van szó. Átlagos, középréndbeli emberről, akinek meg volt mindig a szükséges-ételme, de nem pazarolt oktanul nyalánságokra és nem ron-

totta el velük a gyomrát. Ez az ember élete folyamán elfogyasztott 225-230 méterháza kenyeret, 38 ezer kiló húst, 10-15 ezer tojást, 15 ezer kilogramm gyümölcsöt, átlag 10 ezer kiló cukrot, 7-8 ezer kiló sót és 23 ezer liter folyadékot.

Ez tehát, a folyadékot és tojást nem számítva, 740 méterháza szilárd anyagnak felel meg, az ember e szerint testsulának körülbelül ezerszeresét fogyasztja el élete folyamán.

A TUDÁS HATALOM!
Bővítse ismereteit!
BEKÖLDÉSE ESETÉN 50 \$
5 \$ db. értékesítő regényt küldünk.
Amerikai Nyelv-mester \$1.50
Bizonny Angol-magyar és magyar-angol \$3.50
szótár \$3.50
Yolland: Angol-magyar szótár \$3.50
Schidlof: Angol nyelvtan \$1.50
Angol-magyar levelező és ügyletvéd \$1.00
Bemutatók utazásra, melletti és küldünk.
Képző részletes könyv, kotta, lemez és zongorahangzó árjegyzékünket.
KEREKES BROS.
Amerika legnagyobb magyar könyv-és zenemű kereskedése
1464 THIRD AVENUE,
NEW YORK CITY

DOLLAR ATUTALÁSOK
vagy külföldi pénznemek kifizetése Magyarországra, Ausztria, Csehszlovákia, Románia és Jugoszláviába jutányos küldési díj mellett.
KIHOZATALI OKMANYOK — HAJÓJEGYEK
4% KAMATOZÓ BETÉTEK 4%
American Union Bank
FŐZLET: **Németh János** FIOKZLET:
10 East 22nd Street, Igazgatósági elnök 1597 Second Avenue,
a bankpalotában NEW YORK CITY Corner 83rd Street.

VAJDA JÁNOS

WASHINGTON

Háboru van Amerika földjén.
Két híres nép: angol s francia
A népeket koncokul tekintők,
Szokás szerint marakodnak rajta.
Megesküszik Amerika népe,
Hogy szabad lesz, bármi legyen ára.
Meválasztják Washingtont vezérül,
S szót fogad honának jó polgára.

All a harc, s az együgyű szerencse
A zsarnok-erőre mosolyog.
Nemes harag és szégyen futja végig
Az ifju vitéz tábornokot.
Be akar rohanni a halálba,
De föltartja néhány jó barátja,
S szót fogad, — mert népe úgy akarja —
Amerika legnemesebb polgára.

És mig a tél sötét fátyolával
Elaltatta ellenségeit,
Ő szent buzgalommal készítette
Győzelemre elszánt hőseit.
És mire a szép tavasz megtermé
A koszorút győztes homlokára,
Amerika szabad volt! — Legyőzte
Zsarnokait, legnagyobb polgára.

S elnökéül a szabad hazának
Meválasztják polgártársai.
Kétszer elfogadta, harmad izben
Nem találták őt barátjai.
"A hazának gazdálkodni is kell
S fölépíteni, mit ledult csatája."
S szántott-vetett, épített békében
Amerika legnagyobb polgára.

— Ezerhét-százkilencvenkilencben,
Bevégzendő a nagy századot,
"Fáradt vagyok" — gondolá magában —
"Itt a perc meghalni", és nyugodt
Elégülten saját két kezével
Elsötétült szemeit lezárta,
S meghalt, rá se gondolván, hogy ő volt
Amerika legnagyobb polgára!

VAJDA JÁNOS a szabadsághare után következő időkben, amikor minden versfaragó Petőfi népdalait igyekezett utánozni, feltűnt eredeti költői tehetségével, erőteljes lirájával. Költészetét erős szenvedély és komor bánat jellemzi. Sokat küzdött és szenvedett, mint rosszul fizetett hírlapíró tengette életét. Született 1827 május 7-én, meghalt 1897 január 17-én.